

NORDEN NU

1 – januar – 2019

Vigdís Finnbogadóttir:
Vi har en samhörighet i Norden. Först og fremst på grunn av to ting: Språket vårt og den geografiske beliggenheten.

**Foreningen NORDENS
100 års jubilæum**

**Nordisk
Rejsemagasin**

Dejlig er Norden

Af Mogens Jensen, landsformand

Godt nytår – og velkommen til Foreningen NORDENs 100-års jubilæum.

I 2019 sætter vi alle sejl til for at fejre det folkelige nordiske samarbejdes 100-års fødselsdag. Vi fejrer det sammen med vores nordiske søsterforeninger, vi fejrer det i landsforeningen og alle vores lokalafdelinger. Det bliver en fødselsdagsfest, der vil blive husket – se artiklen side 3-7. Men ikke mindst vigtigt: det bliver en fødselsdagsfest, hvor de, der måtte have glemt, at Foreningen NORDEN eksisterer og fortsat er en vital forening, bliver opmærksomme på os – og de, der tager det nordiske samarbejde for givet bliver mindet om, at nordisk samarbejde fortsat er noget, der skal arbejdes for.

Jubilæumsåret giver os mulighed for at fortælle historien om, at Foreningen NORDEN har spillet hovedrollen i det folkelige nordiske samarbejde. Et rodfæstet samarbejde med resultater, vi ofte glemmer: pasunion, fælles arbejdsmarked, socialkonvention, fælles uddan-

nellesmarked og med en fælles forståelse på flere politikområder, end nogen andre selvstændige landes samarbejde kan påvise. Vi har formået at skabe fælles syn på alle vigtige værdipolitiske områder, såsom folkestyre, uddannelse, social velfærd, arbejdsmarked og den grønne dagsorden.

Jubilæumsåret giver os også mulighed for at fremhæve, at vi i dag arbejder for at styrke fællesskabet mellem de nordiske lande med yderligere lovharmonisering, fælles person-ID i en elektronisk virkelighed, bedre infrastruktur både digitalt og transportmæssigt, samnordiske kultursatsninger indenfor og udenfor Norden og styrket samarbejde på socialområdet. Vi arbejder for fælles udnyttelse af de nye muligheder i Arktisk med vægt på bæredygtighed og respekten for de oprindelige folk i området, flere fælles miljømærkninger, fjernelse af grænsehindre for mennesker og erhvervsliv og for at de nordiske public service-medier bliver tilgængelige for alle i Norden.

Jubilæumsåret giver os mulighed for at fortælle, hvor vi skal styrke

det nordiske samarbejde på den europæiske scene og for at påvirke den internationale dagsorden langt stærkere, end vi kan hver for sig.

Vi har haft masser af succes, men vi er ikke færdige. Der er en lang række opgaver, der kræver øget nordisk samarbejde. Og for at opnå nordiske resultater behøver vi en folkelig opbakning gennem vores forening, der tør markere de nordiske visioner overfor parlamenter og regeringer.

Mogens Jensen

Udgiver:

Foreningen NORDEN,
Vandkunsten 12,
1467 København K

Landsformand, Mogens Jensen, MF
Generalsekretær, Peter Jon Larsen

Protektor:

Hendes Majestæt
Dronning Margrethe II

Telefon: 35 42 63 25
landskontoret@foreningen-Norden.dk
www.foreningen-norden.dk

Redaktion:

Esben Ørberg,
ansvarshavende redaktør,
Telefon: 27 25 80 40,
redaktion@foreningen-Norden.dk

Kenn Clarke, grafisk tilrettelægger
kennclarke@gmail.com
www.kennclarke.wix.com/clarke

Annoncesalg:

Rosendahl Mediaservice,
Niels Hass,
nh@rosendahls.dk,
76 10 11 56.

NORDEN NU udkommer i januar, april,
juni og oktober.

ISSN: 0901-4950.

Tryk: Rosendahls.

Næste nummer udkommer 3. april.
2019.

Forsidefoto: Terje Heiestad.

Storslået gallashow

Køb billetter til medlemspris

Glimt fra den store julekoncert i DRs Koncerthus d. 25. december 2018. Det er her på scenen, at jubilæumsåret kulminerer med det store gallashow den 15. april. Foto: Kim Matthai Leland, DR.

I 2019 kan Foreningen Norden fejre sit 100-års jubilæum. Det markerer vi sammen med DR d. 15. april med et storslået gallashow i DRs Koncerthus. Et show, der bugner af nordisk musik, litteratur, historie og humor i en fejring af vores fælles fortid, nutid - og fremtid. Og showet vises live på DR K.

Vi elsker at drille hinanden. Vi er arvefjender, når vi mødes i sport. Vi har endda været i krig med hinanden flere gange. Men hvor har vi meget til fælles! De nordiske lande deler kultur, historie, værdier, sprog

og humor i et unikt venskab, der strækker sig flere tusinde år tilbage.

Showet tager udgangspunkt i de fællesskaber og ligheder, som de nordiske lande har opbygget gennem tiden, men som i ethvert søskendeforhold bliver der også plads til kærlige drillerier. Vi tager på en rejse igennem nordisk musik, litteratur, tv og mad i jagten på det, der binder os sammen som folk og kulturer.

Vi får besøg af en perlerække af nordiske musikere, der mødes på tværs af genrer og landegrænser - fra pop

og jazz til hiphop, klassisk og korsang. På scenen vil man også kunne finde komikere, dansere og skuespillere fra de fem nordiske lande.

Som et eksklusivt tilbud til Foreningen NORDENS medlemmer er der allerede nu åbnet for salg af billetter til særpris - hele 50 pct. rabat i forhold til de generelle billetpriser.

Køb billetter til særpris her. Vi beklager det lange link:

<https://billet.drkoncerthuset.dk/webshop/webticket/seatmap?eventId=95170>

Ved indgangen til jubilæums- året – glimt i kalenderen

Vi tegner et rids af den store vifte af aktiviteter, som foregår i 2019 i anledning af Foreningen NORDENS 100 års fødselsdag. Kulminationen er d. 15. april med direkte tv-transmission fra en gallaforestilling i DRs Koncerthus – støttet med 2,5 mio. kroner af A. P. Møller Fonden.

Af projektchef Karen Bue

Ambitionsniveauet er højt, når det handler om at skulle markere Foreningen NORDENS 100-års jubilæum i 2019. Landsformand Mogens Jensen, jubilæumsudvalget, jubilæumsårets ambassadører, landskontoret og ikke mindst lokalafdelingerne har igennem flere år arbejdet for, at markeringen vil give nordisk genlyd.

I næste nummer af NORDEN NU, der udkommer d. 3. april, vil der været et udførligt program for hele året, og der vil løbende komme arrangementer på den elektroniske jubilæumskalender på www.foreningen-norden100.dk/arrangementer.

I denne artikel vil vi løfte sløret for et udpluk af jubilæumsarrangementerne og -projekterne.

Jubilæumsdagen d. 15. april 2019

Nordens synlighed på den globale arena er udgangspunktet for en jubilæumskonference i Fællessalen på Christiansborg d. 15. april - udgangspunktet er FNs verdensmål. Statsminister Lars Løkke Rasmussen har inviteret sine nordiske kolleger til denne to timers conference og vi vil sørge for at kunne live streame konferencen, så medlemmer kan følge med rundt om i landet.

Om aftenen d. 15. april danner DRs Koncerthus rammen om en stor kulturel begivenhed med et ambitiøst nordisk kulturelt program. Her deltager ledelserne fra vores nordiske søsterforeninger.

A. P. Møller Fonden har doneret 2,5 mio. kr. til denne begivenhed, der således kan transmitteres direkte på DR-K. Titlen på forestillingen er 'Dejlig er Norden'. Medlemmerne af Foreningen NORDEN vil kunne købe billetter til en favorabel pris.

Foreningen NORDEN initiativer

Med sang vil vi fejre det nordiske samarbejde. Et af de store nordiske projekter, der er initieret af Foreningen NORDEN Danmark, er projektet 1.000.000 Synger Nordisk, der bliver til i samarbejde med Aarhus Festuges projekt 'Stemmer Bygger Bro'.

Fejringen sker her ved, at vi samler hele Norden i sang. Med sang bygger vi bro på tværs af de nordiske lande og sprog og hylder, styrker og puster liv i det nordiske folkelige samarbejde. Projektet omfatter et stort antal brede sangarrangementer og koncerter op til og under Aarhus Festuge.

Den sidste weekend af Aarhus Festuge fejrer vi det nordiske sam-

arbejde under overskriften "Syng Norden Sammen" og projektet Stemmer Bygger Bro afsluttes med en storstilet nordisk korkoncert, der samler flere af de bedste rytmiske og klassiske kor fra hele Norden.

Fællessang er en vigtig del af koncerten, og i flere sange samles alle deltagende kor og publikum i et kæmpekor, der forener Norden i én stor fællessang.

Dette sker via tv-transmission eller livestreaming til storskærme rundt omkring i hele Norden, hvor de lokale koraktører i samarbejde med Foreningerne NORDENS lokalafdelinger samler folk i alle aldre for at synge tre kendte sange på tre nordiske sprog. Målet er at engagere én million mennesker i projektet, der er den ultimative fødselsdagssang til Foreningerne Norden. For at øge følelsen af at synge sammen med hele Norden, laver vi et digitalt og visuelt 'sangkort' med oversigt over alle de steder, hvor folk er samlet om at synge med på fællessangen. De tre udvalgte sange er 'I skovens dybe stille ro', 'Vem kan segla förutan vind' og 'Kringsatt av fiender'.

I støbeskeen er også en fejring af filmfællesskabet og filmkulturen i de nordiske lande i form af en filmuge. Det nordiske filmprojekt er stort, og der er lagt mange kræfter

i. Hvis støtten kommer i hus, vil Den Nordiske Filmuge, der arrangeres i samarbejde med Det Danske Filminstitut og foreningen Verdens TV inkludere et jubilæumsprogram, der består af filmklip fra nordiske film og fra TV.

Åbningsbegivenheden består af simultane events over hele landet i lokalbiografer med visning af jubilæumsprogrammet, som startskud på en uge med fokus på nordiske film. Lokale værter vil stå for at servere nordiske specialiteter og lokalafdelingerne vil have en stor rolle i udfoldningen af dette projekt. Målet er filmvisninger i 30 biografer med et filmprogram bestående af fire nordiske spillefilm, som ikke har haft dansk premiere. Alle film stilles gratis til rådighed for lokalbiograferne landet over, og der vil være sidebegivenheder i forbindelse med visningen i form af samtaler med eksperter og kulturpersonligheder, som er relevante for de viste film.

Arbejdsmarkedsorganisationerne

Den 22. januar 2019 offentliggør ILO en rapport fra Global Commission om fremtidens arbejdsmarked. Formænd for kommissionen er den - i skrivende stund - konstituerede svenske statsminister Stefan Löfven og den sydafrikanske præsident Cyril Ramaphosa. Emnet foreslås gjort til genstand for en nordisk konference i efteråret 2019 på Christiansborg med tre temaer: 'Er fremtidens arbejdsmarked en udfordring for den nordiske model?', 'Hvem skal regulere fremtidens arbejdsmarked?' og 'Er velfærdssamfundet under afvikling i fremtidens arbejdsmarked?'.

HK, LO og Dansk Metal samt Nordisk Ministerråd har meddelt, at de foreløbigt er positive i forhold til at

indgå i projektet. En forudsætning for at Nordisk Ministerråd kan indgå er, at arbejdsgiversiden er repræsenteret, og vi er gået i dialog med Dansk Industri, om de vil deltage som medarrangør.

Kulturinstitutioner støtter op

Velvilligheden, som vi har mødt, når vi har mødtes med kulturinstitutioner har været stor. Et af de arran-

På Statens Museum for Kunst er efterårets hovedudstilling et resultat af et dansk-svensk samarbejde. Udstillingen 'Dansk Guldalder' er lavet i tæt samarbejde med Nationalmuseum i Stockholm, Sveriges nationale kunstmuseum, og viser den danske guldalder set fra et svensk perspektiv. Museet har tilbudt at lave omvisninger, dels i den faste samling med nordisk

gementer, der er kommet ud af disse møder, er en nordisk portrætkonkurrence på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot. Mette Skougaard, direktør for museet, udtaler i pressemeddelelsen om konkurrencen:

- Portrætter er med til at binde os sammen med mennesker på tværs af tid og sted. At se på portrætter får os til at reflektere over, hvad identitet, individualitet og den menneskelige tilværelse rummer af muligheder og begrænsninger.

I Foreningen NORDEN ser vi kulturen, som det kit der binder os sammen i Norden, og vi er meget glade for initiativet.

fokus, dels i tilknytning til udstillingen 'Dansk Guldalder' med særligt henblik på det dansk-svenske perspektiv.

På Nationalmuseet i København har vi fået stillet en af deres 'Historiske Morgener' til rådighed til jubilæumsmarkeringen. 'Historiske Morgener' er Nationalmuseets foredragskoncept for de morgenfriske.

Også Kasper Holten, direktør for Det Kgl. Teater er interesseret i at deltage i fejringen. Teatret har indgået et samarbejde med Foreningen NORDEN blandt andet ved at lade foreningen råde over en af teatrets traditionsrige 'Politiske Saloner' i Skuespilhusets Foyer, hvor vi

selvklaart vil sætte fokus på nordisk samarbejde.

Det Kgl. Teater har også tilbudt, til jubilæumsarrangementet i DRs Koncerthus d. 15. april, at vise et uddrag af danseforestillingen 'The Society of Lost Souls'.

Nordisk dramatik og en debat om køn og magt vil være tema for et jubilæumsarrangement på Det Kgl. Teater i marts i forbindelse med repremieren på Strindbergs 'Frøken Julie', instrueret af den svenske instruktør Staffan Valdemar Holm. Den svenske ambassade er vært for arrangementet, der inkluderer en paneldebat og en efterfølgende modtagelse, og er ambassadens bidrag til fejringen af Foreningerne Nordens 100 års jubilæum.

På Odense Teater er vi i drøftelser om at gøre Astrid Lindgrens bog 'Mio, min Mio' til genstand for en samtale om nordisk børnelitteratur.

Andre aktører, der deltager i fejringen

Og så har en lang række aktører meddelt, at de gerne vil markere jubilæet ved at komme på jubilæumsprogrammet, blandt andre Live Art Danmark/Live Art Games, der på Nordkraft i Aalborg står for et rollespil for unge mellem 15-18 år fra Danmark, Finland og Sverige. De unge udvikler spillet under ledelse af professionelle kunstnere og vil vise moderne interaktive kunstformater, performances og teater.

Swinging Europe i Herning arrangerer en workshop i Herning under titlen 'Young Nordic Stars' med deltagelse af unge musikere fra Danmark, Finland, Grønland og Åland i sommeren 2019. Workshoppen

efterfølges af koncerter i Herning og i resten af landet.

Nordatlantiske Filmdage i marts 2019 på Nordatlantens Brygge i København er også på jubilæumsprogrammet.

CPH PIX, Danmarks største spillefilmsfestival, holder Nordic Junior Sessions, 'Let's make some NoJ-Sel'. CPH PIX laver sammen med tre andre nordiske børnefestivaler, en nordisk filmpakke. Og på Buster Festival, Børnefilmfestvalen i København', bliver der vist nye nordiske kort- og spillefilm. Desuden vil der være nordiske 'branchetalks'. Og så vil en nordisk kortfilmsportal blive lanceret i december.

'Dødsdansen' af Strindberg er et samarbejdsprojekt mellem Teater Insite (Sverige), Teater Tvazz (Færøerne) og Teatergrad (Danmark). I Danmark spiller man d. 5. - 16. februar 2019. Forestillingen er en moderne interaktiv mad-teaterudgave af Strindbergs 'Dødsdansen', derfor titlen 'Dødsdansen 3.0'. Forestillingen spiller med varieret vægtning af de nordiske sprog, dog primært svensk og dansk.

Nordiske litteraturfestivaler vil i 2019 blive afholdt blandt andet på Anholt, i Helsingør og i Aalborg.

Landet rundt – kommunerne

Rundt om i landet håber vi, at borgmestrene, inspireret af et brev fra Foreningen NORDENS landsformand, er i gang med at tænke på, hvilke nordiske initiativer de kan tage for at markere jubilæet. Borgmestrene har fået god hjælp i form af et inspirationskatalog.

En aktivitet kunne være at plante en lille lund med de nordiske træer (bøg for Danmark, birk for Sverige, gran for Norge, ene for Finland og

røn for Island), det kunne også være at opsætte et vejskilt med navne, pile og afstande til kommunens venskabsbyer, opkalde en plads eller ny vej efter noget nordisk.

Derudover opfordres borgmestrene til at bakke op om det folkelige nordiske engagement i deres kommuner ved at støtte foreningslivet til nordiske aktiviteter for folkesangere, sportsudøvere, kor, orkestre, frimærkesamlere, ornitologer og også gerne skoler og ungdomsskoler samt bibliotekerne.

Venskabsbysamarbejdet er centralt i det nordiske samarbejde. I idékataloget foreslår formanden også fremme af udveksling af unge mellem venskabsbyerne gennem det nordiske udvekslingsprojekt Nordjobb. Andre forslag er f.eks.: udveksling af journalister og journalistelever mellem lokale medier i venskabsbykredsen, venskabsbypas med rabat til transporter, overnatninger og seværdigheder. Sommerhusudlejning i venskabsbyer med rabat for medlemmer. Boligbytte på venskabsbyplan. Fremstilling af postkort med motiver fra venskabsbykæden. Udarbejdelse af en lokal kultur- og fritidsguide. Tilrettelæggelse af fællesnordiske aktiviteter som f.eks. kurser, lejrskoler og erhvervspraktikordninger for forskellige medarbejderkategorier i privat eller offentligt regi.

Vi ved, at mange lokalafdelinger er i gang med at arrangere aktiviteter i samarbejde med kommunerne.

I Kalundborg holder man således i april nordisk kulturmåned finansieret af Kalundborg Bibliotek. Ghita Nørby optræder ved åbningen d. 2. april.

Struer Kommune er vært for et venskabsbytræf med tre nordiske ven-

skabskommuner og afholder i den forbindelse en lydkunstbiennale. Men også afdelinger og kredse er på vej med utallige fejringer. Vi forsøger at få det fulde overblik i den kalender, vi bringer i NORDEN NU d. 3. april. Men allerede nu har Thisted-afdelingen planlagt et stort træf over fire dage med koncerter, fællesspisning m.m. og Fynskred-

sen og de fynske afdelinger holder stort jubilæumsarrangement på Hindsgavl Slot.

I Odsherred er det lykkedes lokalafdelingen at få 83-årige Birgitte Grimstad til Nykøbing den 18. maj i et stort samarbejde med egnens kulturinstitutioner. Grimstad, der er datter af den verdenskendte danske

tenor Aksel Schøitz, har udgivet et utal af plader siden midten af 60'erne.

Karen Bue er bl.a. tidligere direktør for Nordisk Kulturfond, generalsekretær i Foreningerne Nordens Forbund og nu projektchef for Foreningen NORDEN i Danmark i jubilæumsåret.

Billede fra Aarhus Festuges afslutningskoncert i forbindelse med Stemmer Bygger Bro 2018. I 2019 afsluttes Stemmer Bygger Bro under overskriften "Syng Norden Sammen" med en stor nordisk korkoncert, der bliver til i tæt samarbejde med Aarhus Festuge. Fotograf: Martin Dam Kristensen

Ambassadører varmer op

Her præsenterer vi de 16 personligheder, som har indvilget i at være Foreningen NORDENs ambassadører i jubilæumsåret, bl.a. med aktiviteter i egne rækker.

Michel Steen-Hansen

Direktør i Danmarks Biblioteksforening. Driver bloggen biblioteksdebat.dk og på den mere private front farsunivers.dk med et køns-politisk udgangspunkt.

Foto: pr foto

I det daglige har jeg det nordiske samarbejde inde på liver gennem biblioteksorganisationerne. Vi har den simple tilgang at internationalt samarbejde kan skabe en bedre verden, og at vi kan styrke det i det nordiske samarbejde, fordi vi har et fællesudgangspunkt for at demokrati er en livsform, der skal leves og det kræver både ytringsfrihed og fri og lige adgang til information. Det er en af grundene til, at vi møder alle de andre nordiske lande for at diskutere, hvordan vi kan styrke samarbejdet mellem biblioteker i de nordiske lande til gavn for mennesker og samfund.

Kasper Holten

Direktør, Det Kgl. Teater, tidligere operachef på samme teater og senest operachef på Royal Opera House, Covent Garden i London.

Foto: Camilla Winther

Det nordiske har altid betydet noget helt særligt for mig. Jeg har selv haft nogle af mine allerstørste oplevelser som kunstner, når jeg har arbejdet i Sverige, Norge og Finland – og senest i 2018 i det fantastiske nye musikhus i Island. Ligesom det betød meget for mig at styrke det nordiske samarbejde i min tid som operachef i København. Når vi står sammen, tænker sammen og præsterer sammen i Norden, har vi noget helt unikt og meget stærkt at tilbyde verden – og så lytter verden også til os. Derfor er det en glæde og ære at være ambassadør for Foreningen NORDEN netop nu, i forbindelse med foreningens jubilæum.

Tine Segel

Formand for Bibliotekarforbundet, der organiserer 4500 bibliotekarer, informationsspecialister og kulturformidlere. Foto: Jakob Boserup

Jeg er meget stolt af at være udpeget som NORDEN-ambassadør i anledning af jubilæet. Både som formand for en faglig organisation, fordi det nordiske arbejdsmarked er baseret på en samfundsstruktur, der bygger på dialog om aftaler – og ikke mindst stolt, fordi jeg er formand for bibliotekarer og kulturformidlere, for hvem det nordiske sprog, kultur og litteratur er et vigtigt område i dagligdagen.

Hvert år i november nyder jeg at deltage i Skumringstimen, hvor der på bibliotekerne læses op af nordisk litteratur på tværs af de nordiske lande. Det vækker følelsen af at være en del af et større kulturelt fællesskab, og netop fællesskaber og

sammenhængskraft er vigtigt i en global verden, og det er foreningen NORDEN med til at skabe.

Morten Hesseldahl

Adm. dir. for Gyldendal og forfatter til en række tegneserier og romaner. Tidligere adm. dir. For Det Kgl. Teater, dagbladet Information samt direktør i DR.

Foto: Robin Skjoldborg

Norden er et sted, men det er også en sindsstemning og en erfaring. Årstiderne kryber ind under huden, og naturen giver os en følelse af hjemhørighed. Herfra vores verden går! Når de bedste nordiske forfattere skriver om Norden, skriver de som ingen andre i verden. Tænk HC Andersen. Tænk Kerstin Ekman. Sådan kan man kun skrive, når man er rundet af den natur, kultur og stemning, som er Norden. Man bliver sgu helt glad. Selv når det regner.

Claus Jensen

Forbundsformand for Dansk Metal. Formand for CO-Industri, formand for Nordic IN og medlem af bestyrelsen i blandt andet Arbejdernes Landbank, Innovationsfonden og Det Økonomiske Råd.

Foto: pr foto

Personligt og professionelt forhold til Norden: Vores nordiske samarbejde er der god grund til at værne om. Det oplever jeg selv som formand for Nordic IN, som er organisationen for nordiske industriansatte. Selvom vi kommer fra forskellige lande, er der ofte langt mere, der samler os, end der adskiller os i Norden. Uanset om det gælder samarbejdet i fagbevægelsen eller blandt politikere står vi derfor stærkere i Norden, når vi taler med en fælles stemme. Forudsætningen for det er selvfølgelig, at vi arbejder og samarbejder med hinanden på tværs af Norden. Her gør Foreningen NORDEN ikke mindst en stor indsats for, at det kan lade sig gøre.

Kim Simonsen

Forbundsformand, HK Danmark, tidligere forbundsformand for HK Kommunal. Foto: pr foto

HK Danmark har i hele organisationens historie haft et tæt samarbejde med de øvrige HK-fagforeninger i Norden. Sammen med Island, Norge, Sverige og Finland mødes vi to gange årligt i Nordisk Samarbejdskomité og diskuterer aktuelle fagforeningsspørgsmål.

Værtskabet går på tur fra år til år og jeg synes, det er berigende at besøge de andre nordiske lande og høre om deres udfordringer og succeser.

Det nordiske samarbejde havde 100 års jubilæum i 2017, hvilket blev fejret på Island.

Lizette Risgaard

Formand for LO, hvor hun tidligere var næstformand. Fagligt aktiv næsten hele livet. Uddannet kontorsistent og har senere erhvervet en master i offentlig ledelse.

Foto: Ditte Valente

I en globaliseret verden er det vigtigt, at vi har fokus på det internationale samarbejde på tværs af landegrænserne – også de nære. Flere og flere vender blikkene mod den nordiske arbejdsmarkedsmodel og vores velfærdssamfund. Foreningen Norden gør et vigtigt stykke arbejde med at fokusere på det nordiske fællesskab. I Norden deler vi mange af de samme værdier, og sammen har vi en stærk nordisk stemme i kampen for bedre arbejdsvilkår, ligestilling og økonomisk lighed.

Mads Bille

Kunstnerisk leder for Sangens Hus og Den Jyske Sangskole samt dirigent for Herning Kirkes Drengekor.

Foto: Jens Peter Engedal

Som barn rejste jeg med mine forældre på ture og senere, som ung mand, blaffede jeg Norden tyndt. I Sangens Hus er vi optagede af sangen som et fælles Nordisk sprog, og den helt særlige rolle, sangen har i vores del af Europa.

I forlængelse af ungdomsoprøret trådte betydningen af det Nordiske i baggrunden; men i den nuværende politiske situation, præget af usikkerhed, fake news og et aggressivt politisk klima, er betydningen af de bånd, som binder os sammen i Norden, stærkere end i mange år.

Jeg ønsker Foreningen Norden tillykke med den runde fødselsdag. Jeg er sikker på at Foreningen Norden i de kommende år får en betydningsfuld rolle i udviklingen af et stærkt Norden i et samlet Europa.

Eva Kjer Hansen

Minister for nordisk samarbejde, og minister for fiskeri og ligestilling (V). Tidligere formand for Europaudvalget og tidligere formand for Udenrigspolitisk Nævn. Tidligere medlem af Europa-Parlamentet.

Foto: pr foto

Norden er for mig et af de fundament som det danske samfund står på. Som de fleste har jeg en grundlæggende positiv tilgang til det nordiske samarbejde. Netop derfor ønsker jeg, at vi sørger for, at samarbejdet stadig giver merværdi og skaber flere konkrete resultater. Bedre information til de nordiske borgere, organisationer og virksomheder er en helt grundlæggende præmis. InfoNorden, som blev lanceret den 1. januar 2019 efter mit forslag sidste år, vil sikre at borgere, organisationer og virksomheder har et sted, hvor de kan få svar på deres spørgsmål om det nordiske samarbejde. Fremadrettet skal vi især have de unge mere engageret i det nordiske. Det opfordrer jeg Foreningen Norden til at sætte særlig fokus på under 100 års jubilæet.

Mikkel Bogh

Mikkel Bogh er kunsthistoriker og direktør for Statens Museum for Kunst. Han har tidligere arbejdet som lektor i Moderne Kultur og Kulturformidling ved Københavns Universitet (1995-2005) og som rektor for Det Kgl. Danske Kunstakademis Billedkunstskoler (2005-2014). Han var i ni år medlem af bestyrelsen for Fondet for dansk-norsk Samarbejde.

Foto: pr foto

De nordiske lande indtager en helt særlig plads for mig. Ikke bare i mit arbejde, hvor norske og svenske samarbejder inden for forskning, uddannelse og udstillinger har fyldt og stadig fylder meget, men også personligt; lange ferier i forældrenes og siden eget hus i Sverige, fjeldvandring i Norge, nære venskaber i de andre lande, for ikke at tale om min interesse for kunst, musik og litteratur fra hele det nordiske område gør Norden til et sted, hvor jeg føler mig hjemme... på en nordisk måde. Norden er større end det nationale og dog noget andet end bare et internationalt rum. Med sit sprogfællesskab, de ensartede sam-

fundsmodeller og dybe historiske bånd udgør Norden et forunderligt stærkt fundament. Både for vores nationale tilhørsforhold og for vores verdensborgerskab.

Fritz Schur

Ejer af og bestyrelsesformand for Fritz Schur Gruppen. Han er kammerherre og desuden Finlands generalkonsul i Danmark. Har gennem årene haft talrige bestyrelsesposter, herunder været formand for SAS.

Foto: pr foto

Fra min tidligste barndom rejste jeg med mine forældre i alle de nordiske lande. Gennem deres venner fik jeg selv en betydelig omgangskreds i alle landene - og den er vokset og vokset gennem årene.

I og med mine virksomheder driver forretning i alle landene, har jeg således både en erhvervsmæssig og en privat tilknytning til dem alle.

For mig at se er det nordiske samarbejde enestående. Vi har så meget tilfælles, vi har så gode muligheder for at gøre os internationalt gældende, når bare vi står sammen. Vi har udviklet vores samfund på samme måde og skabt høj levestandard og social sikring.

Borgerne i alle de fem lande føler en intuitiv tilknytning til hinanden, og Foreningen Norden gør overalt en stor indsats for at opretholde og forstærke sammenholdet.

Brian Mikkelsen

Adm. direktør for Dansk Erhverv, tidligere kultur-, justits- og økonomi- og erhvervsminister (K), mangeårigt folketingsmedlem. Foto: pr foto

Norden har altid betydet meget for mig. Både professionelt og privat. I mit professionelle virke som minister har samarbejdet med de andre nordiske lande været en vigtig del af mit arbejde. Både når det gælder Nordisk Ministerråd og de gode relationer, der er mellem de nordiske lande. Vi inspirerer hinanden og står sammen i internationale sammenhænge. Som direktør i Dansk Erhverv har jeg oplevet, at det samme gør sig gældende i det private erhvervsliv. Vores fælles bånd gavner hele Norden.

Privat har jeg også altid sat meget pris på Norden. Den diversitet, der findes i vores natur og vores fantastiske byer med de mange historiske og kulturelle indslag, gør Norden til et fantastisk sted at leve og rejse i.

Bjarne Hastrup

Medstifter og adm. direktør for Ældresagen.

Foto: pr foto

Som ekstern lektor i 'The Economic of Welfare' på Københavns Universitet står det helt klart for mig, at Norden er det rigeste område i Europa. De nordiske lande er kendte for deres velfærd. Deres samfundsmodeller er second to none i Europa. Landene har udviklet velfærden i fællesskab, og det er dette Foreningen Norden kan dyrke og udvikle.

I verden har Norden en stjernestatus for velfærd, menneskerettigheder og folkelige bevægelser.

Samlet har Norden med dens kun 27 millioner indbyggere dog så stor en økonomisk aktivitet, at landene samlet kunne blive det tyvende medlem af G20 (de rigeste og største lande i verden), og dermed påvirke og influere verdens udvikling på velfærd, klima, ældre, børn uddannelse og fred.

Jeg sætter min lid til det vigtige arbejde, der udføres i Foreningen Norden.

Rane Willerslev

Direktør, Nationalmuseet, professor i social antropologi ved Aarhus Universitet og tidligere chef for De etnografiske samlinger på Moesgaard Museum og direktør for Kulturhistorisk Museum i Oslo.

Foto: Rune Clausen

Jeg har altid haft et meget stærkt tilhørsforhold til Norden. Jeg tilbragte

mange af min barndoms ferier på min families ødegård i Sverige, og jeg har boet nogle år i Norge, hvor jeg var direktør for Kulturhistorisk Museum i Oslo. Desuden blev min interesse for vildmarksliv og jægerkultur vakt ved, at jeg som ung tog på vandre- og kanoture i Lapland. Min far, som var født i 1914, var stærk fortaler for et nordisk samarbejde som alternativ til EU, og jeg har altid følt, at Norden udgør et samlet hele kulturhistorisk, men også som et moderne samfundsprojekt, der lægger vægt på social retfærdighed med øje for langsigtet samfundsudvikling, der tjener det enkelte menneskes lykke.

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør DR, tidligere ansat i Justitsministeriet, Kulturministeriet og chef for DR Jura, Politik og Strategi. Foto: Anders Beier

Med en svensk mor og en dansk far har det fælles nordiske altid fyldt meget og betydet meget for mig. Ikke mindst som generaldirektør i DR. Vi har et nært og godt samarbejde med de øvrige nordiske public service-stationer og vi kan lære enormt meget af hinanden. Sammen kan vi spille en aktiv rolle i, hvordan borgere på tværs af Norden ser på deres kultur og samfund.

Trods succes for globale mediegi-ganter ønsker vi nordiske spillere fortsat at indtage en aktiv rolle. Som kronen på værket i disse bestræbelser lancerede vi i 2018 samarbejdet Nordic12. Målet er sammen med vores nordiske kolleger at lancere 12 dramaproduktioner i verdensklasse og stille dem til rådighed for vores brugere på tværs af Norden.

Jacob Hedebrink

Adm. direktør i rettighedsselskabet Copydan Verdens TV. Foto: pr foto

Hos Copydan Verdens TV ligger Norden og de nordiske lande os meget på sinde. Vi har gennem århundreder delt vores sprog, kultur og historie med hinanden, og gennem tv og film holder vi det ved lige. Derfor har vi i mange år arbejdet målrettet på at sikre udbredelsen af nordiske tv-kanaler hos de danske tv-seere. Gennem Nabolandskanalerne lærer vi vores naboer nærmere at kende, og vi får mulighed for at gå på opdagelse i hinandens historier og blive klogere på hinanden.

Vores nordiske fællesskab har altid haft stor betydning, og det bliver ikke mindre i fremtiden. Vi er alle små nationer i en globaliseret verden, hvor meget foregår på amerikansk. Vores sprog og særlige nordiske formidling, som blandt andet kommer til udtryk gennem drama og film, er under pres, og det er en udvikling, vi må forvente fortsætter.

Derfor må vi i endnu højere grad end hidtil stå sammen om alt det, vi har til fælles samfundsmæssigt og kulturelt. Det skal vi værne om og styrke. Og det gør vi i høj grad ved, at vi gennem tv og levende billeder får indblik i hinandens liv og hverdag.

At vi interesserer os for hinanden.

Jubilæumsudvalg

Foreningen NORDENs landsstyre har nedsat følgende til at styre foreningens 100 års jubilæumsaktiviteter.

Mogens Jensen,

MF, landsformand Foreningen NORDEN, formand for jubilæumsudvalget

Marion Pedersen, næstformand, Foreningen NORDEN

Line Barfod, medlem af landsstyrelsen, Foreningen NORDEN

Svend Tychsen, formand, Foreningen NORDEN Odense og Kreds Fyn

Lars Barfoed, medlem af landsstyrelsen, Foreningen NORDEN

Elisabeth Skautrup, formand for Foreningen NORDENs Ungdom, FNU

Peter Jon Larsen, generalsekretær, Foreningen NORDEN

Karen Bue, projektchef, Foreningen NORDEN

Henrik Wilén, forbundssekretær, Foreningerne Nordens Forbund, FNF

Kaptein Vigdís

Med sitt eget institutt på universitetet i Reykjavik vil Finnbogadóttir skape en språklig verdenssensasjon. – Språket er den viktigste nøkkelen vi har til samhørighet, sier hun.

Af Embret T. Rognerød

TROR PÅ STYRKEN I TRADISJONEN: – Det islandske språket er så gjennomsluktig, fordi vi har bevart det i århundrer. Man kan se og høre hva ordene betyr. Og når vi skaper nye ord, er det i overensstemmelse med det gamle språket, sier Finnbogadóttir. Foto: Terje Heiestad.

– Jeg vil gjøre dette huset verdensberømt. Drømmen er at vi skal få plass til så mange av verdens språk som mulig, sier Vigdís Finnbogadóttir, og former u-en på en nærmest plettfritt dansk.

Når Magasinet Norden intervjuer Finnbogadóttir på instituttet hennes, farger et ruskete høstvær landskapet grått. Bygningen – et topp moderne, men på ingen måte prangende bygg på universitetsområdet i Reykjavik – åpnet i april i fjor.

Huset er kanskje nytt, men faren hennes var professor her, og Vigdís Finnbogadóttir har hatt sterke bånd til universitetet hele livet. Det nye bygget er ment som en forlengelse av historien og engasjementet: En fast utstilling i første etasje minner besøkende om det historiske valget i 1980; da hun ble den første valgte kvinnelige statslederen i verden.

Følte et ansvar som kvinne

– *Følte du et ansvar? spør fotografen.*

– Ja. Jeg oppdaget at jenter kom til meg og sa: «Du er et forbilde for oss.» Unge kvinner tenkte «hvis hun kan, kan jeg». Det gav kvinner over hele verden styrke.

På mange måter ble hun skjøvet ut i jobben, mener Finnbogadóttir selv.

– Vi hadde den kvinnefri dagen i 1974. Vår herre skjenket oss sol over hele Island. Alle kvinner som jobbet, deltok. Ektemennene visste det nok, men aksjonen var «hysj, hysj». Kvinner gikk opp til sjefene sine, for eksempel til bossene i fiskefabrikken og sa at de skulle gå ned og «møte venninnene sine på torget». Alle sjefene sa: «Ja, bare gå.»

De mannlige sjefene tenkte ikke engang på at det ble fullstendig arbeidsstopp på Island, når kvinnene forlot jobb, tror Finnbogadóttir.

– Bankene måtte stenge, for mens banksjefene satt øverst, var det kvinnene som satt i resepsjonen i første etasje. Fiskefabrikkene ble lammet. Samfunnet stoppet opp. Tusentalls kvinner sang sammen i sola. Etter denne dagen mente man at det var umulig å ha presidentvalg seks år senere uten en kvinnelig kandidat.

I debatten om hvem vedkommende kunne tenkes å være, dukket navnet til Vigdís opp stadig oftere. På dette tidspunktet var hun teatersjef i Reykjavík.

– Jeg husker at jeg gikk ned trappene under en generalprøve og fikk høre fra de mannlige skuespillerne: «Skal du bli president?» Etter hvert kom det mange menesker til teateret som ville snakke med meg. Til slutt ga jeg opp og stilte. Det er en underlig historie.

– *Hvor langt har vi kommet med kvinnelig representasjon i politikken, nesten 40 år etter?*

– Verden har i hvert fall ikke blitt verre av at kvinner har kommet i maktposisjoner. Desto flere kvinner, desto bedre. Det har vi forstått i Norden. Kvinner har et freidelig syn på verden. Men det er fortsatt store deler av verden som ikke har forstått kvinners styrke.

Bandt språk og politikk sammen

1980–1996. Vigdís Finnbogadóttir satt hele 16 år som president. To år etter, i 1998, utnevnte UNESCO henne til Goodwill-ambassadør for språk. Utnevnelsen var også en anerkjennelse av at engasjementet for språk og kultur var forbundet med den politiske kampen for kvinners rettigheter.

– UNESCO mente at jeg alltid i mine taler har henvist til språkarven, sier Finnbogadóttir og følger opp med en digresjon, eller et slags læreeksempel: – Hvis du mangler evnen til å tale om noe, gå til Snorre. Håvamål og Voluspa kan man alltid henvise til.

– *Når oppdaget du at språk var viktig?*

– Det skjedde med en gang jeg begynte å lese. Jeg ville ut og se verden. Da jeg var 10–12 år, drømte jeg om å være kaptein på et skip. Men på skolen sa alle til meg at «det kan du ikke, lille venn, for du er jente». Derfor er det blitt sånn at når jeg hører en flykaptein, som sier: «Hallo, dette er kapteinen som

snakker, mitt navn er Sigríður Sigurðsdóttir», så sitter jeg og gråter. Bare av tanken på at en kvinne nå kan styre et fly, mens jeg fikk høre at jeg aldri kunne bli kaptein.

Et gjennomslagskraftig språk

Målet med instituttet hennes – og det nye bygget – er å øke kjennskapen til verdens språk og kulturer og bevisstheten rundt hvor viktig denne kunnskapen er. Med ønsket om et verdensomspennende institutt skulle man kanskje tro at de små, nordiske språkene ikke spiller en særlig stor rolle. Men det avviser Finnbogadóttir.

– Det er veldig nyttig for islandsk og nordisk identitet å ha et institutt som samler verdens språk i Norden. Og å få dette huset verdensberømt.

Kulturen er alltid det største bindeleddet i samfunnet, også i det nordiske, mener Finnbogadóttir. Derfor synes hun det er grunn til bekymring, når København universitet kutter ut undervisningen i norrønt, moderne islandsk og færøysk.

– Det er idiotisk og veldig synd, sier Finnbogadóttir.

Det finnes i dag rundt 6000 språk i verden. Halvparten av disse står i fare for å forsvinne innen slutten av dette århundret. Instituttet er også ment som en motgift mot denne utviklingen.

– Det ironiske er at mange språk forsvinner fordi de sterkeste, offentlige språkene som barn lærer på skolen, tar over.

– *Språk og kultur tones gjerne ned i samfunnsdebatten, til fordel for økonomi og realpolitikk. Hvorfor trenger vi å prioritere det språklige mangfoldet i Norden?*

– Fordi språk er identitet. Språket er en del av alle mennesker i verden.

Finnbogadóttir smiler og kommer med et slags anekdotisk eksempel:

– Jeg leser alt som står på trykk. Jeg leser oppskriften på sukkerposen. Språket er i alt, og det er det som er så vidunderlig. Å lære språk er nøkkelen til forståelse og overlevelse.

– *Taper vi noe på å snakke engelsk med hverandre i Norden?*

– Ja. Vi har en samhörighet i Norden. Først og fremst på grunn av to ting: Språket vårt og den geografiske beliggenheten.

– *I dag snakker man ofte om den sterke nordiske merkevaren i nordiske sammenhenger. Henger merkevaren Norden sammen med det dere gjør her på instituttet?*

– Markedsføringstanken er så kjedelig sterk. Den handler om det materielle, men målet for det nordiske samarbeidet er å bidra til at folk kjenner seg nordiske og føler en samhörighet.

Finnbogadóttir peker på etableringen av Nordens hus i Reykjavik, en institusjon som fyller 50 år i år. Bygget var viktig og ble ekstra velkomment, fordi det kom i det øyeblikket da USA ønsket en militærbase på Island, mener Finnbogadóttir.

– Vi har sterke bånd mellom oss i Norden. Emosjonelle bånd. Hovedsaken i denne sammenhengen er følelsen. At man føler en tilhørighet. Vi er stolte av å tilhøre denne delen av verden, som beundres for sin demokratiske holdning. Du kan dra hvor som helst i verden og si at «jeg kommer fra Norge». Men folk tenker først og fremst at du kommer fra Norden.

Foretrakk å være teatersjef

Presidentvervet på Island innebærer at man er folkevalgt, men ikke politisk valgt. Det er kanskje enklere å fremheve kulturen når noen andre tar seg av økonomien. Men Finnbogadóttir bruker likevel det danske ordet «bestemt» for å beskrive hvor nyttige estetiske erfaringer kan være. Hun har en doktrine, som lyder: «En god politiker kan ikke leve uten kunst og kultur.»

Som franskyndig jobbet Finnbogadóttir i flere somre som turistguide for Saga Tours. Dette var lenge før hun ble president, da turistindustrien på Island opererte i en mye mindre skala enn i dag.

– Jeg ble knyttet til den jobben. Det var kult! Og da jeg reiste rundt før valget i 1980, var det også viktig for meg. Jeg kjente alle delene av landet. Men å være teatersjef er det beste jeg har gjort. Hvorfor tror du det var sånn?

Hun smiler lurt.

– *Kanskje fordi teateret er øyeblikkets kunst?*

– Først og fremst er teateret en analyse av livet og av alle mulige personligheter. Det er så nyttig, fordi du

Veröld – hús Vigdísar. Det nye bygget, som tilhører Universitetet i Reykjavik, ble åpnet 20. april 2017. Vigdís Finnbogadóttirs institutt for utenlandske språk hører hjemme i bygget og samarbeider med den islandske regjeringen og UNESCO. Bygget skal huse undervisning, forskning og arrangementer om språk og kultur. Foto: Terje Heiestad.

stifter bekjentskap med alle typer mennesker. Teateret er en variasjon over tanker og måter å forholde seg til livet. Jeg tenkte ofte på det da jeg var president og reiste rundt i verden og oppdaget at jeg kunne forstå mennesker. Teater er øyeblikkets kunst, men det er en evighet i det øyeblikket. Ikke glem det.

Embret T. Rognerød er redaktør for vores norske søsterorganisations blad Magasinet Norden, hvori interviewet har været bragt.

Vigdís Finnbogadóttir

Født 15. april 1930 i Reykjavik.

Vigdís Finnbogadóttir giftet seg i 1954, men ble skilt i 1963. Hun adopterte senere en datter, som den første enslige kvinnen på Island noensinne. Finnbogadóttir studerte fransk ved universitetet i Grenoble og Sorbonne og teaterhistorie ved Universitetet i København. I perioden 1972–1980 var hun kunstnerisk leder for Reykjavik Teaterselskap.

Hun ble den første valgte kvinnelige president i 1980. Tildelt Foreningen Nordens språkpris i 2013.

Det fuldstændige samfundsbillede

Trap Danmark har i 160 år forsøgt at beskrive det danske samfund – ikke bare fra alle verdenshjørner, men også fra top til bund, fra højre til venstre. Vi ser på fænomenet Trap Danmark – med nordisk vinkel.

Natur, landskab, historie, byer, kultur, samfund og erhverv. Hvad mangler der for at rumme et fuldstændigt billede af et samfund? Ja, ifølge forlaget Trap Danmark er det væsentligste med, hvis man når igennem hele værket, der nu for sjette gang på 160 år beskriver Danmark på alle ledder og kanter og i alle tænkelige dimensioner.

'Ressourceopgørelse', kaldte man fænomenet, da Trap udkom for første gang i årene 1858-60. Trap Danmarks nuværende direktør og chefredaktør Niels Elers Koch forklarer værket sådan: 'Vi beskriver hele Danmark, fra det mest almindelige til det mest specielle'.

Lund og bringer bl.a. et eksempel på, at tidligere Trap-udgaver indeholdt en mængde information, som i dag ikke kan bruges til så meget. Den skavank råder den nuværende redaktion bod på.

Lignende udgivelser i Norden

Sverige

I begyndelsen af 90'erne startede man bogserien Sveriges Nationalatlas, 24 bøger med hver sit tema – og altså ikke geografisk opdelt som Trap Danmark. Serien blev aldrig genudgivet eller ajourført og et forsøg på at få nationalatlasset til at genopstå på nettet blev aldrig nogen succes. I 1969 forsøgte forlaget Bonnier sig med bogen 'Det moderna Sverige', men ikke tilnærmelsesvis så detaljeret som Trap Danmark.

Island

Har intet der minder om Trap.

Norge

Har intet der minder om Trap.

Finland

Det nærmeste Finland kommer på noget Trap-lignende er en lille bogserie fra 2008 om finske byer.

Mere om Trap fra side 17 - efter Rejsemagasinet.

Her på siden gengiver vi, hvad Trap – på NORDEN NUs foranledning – har fundet frem til om lignende beskrivelser i de øvrige nordiske lande.

Lad det være afsløret straks; der findes ikke noget i Norden, der bare ligner!

På siderne 17-19 har vi bedt Traps chefredaktør berette om redaktionens store satsning som bliver til fra 2016-2021.

På siderne 20-21 bringer en klumme om Trap i anledning af den nye 6. udgave. Klummen er skrevet af sprogprofessor Jørn

En pæn stak: Dette er 5. udgaven af Trap Danmark fra 1950'erne, der med sine 14.000 sider rummer den hidtil mest komplette og præcise beskrivelse af Danmark og dets landskaber, byer, sogne, historie, natur, kultur og institutioner. Nu er 6. udgaven til 130 mio. kr. hastigt på vej. Foto: Trap Danmark.

Nordisk Rejsemagasin

Foreningen Norden 2019

Bergen - Kultur - Natur - Historien

Tidspunkt: Afrejse onsdag 11. sept. - hjemkomst mandag 16. sept. 2019
Halvpension

Opsamling. Vi kører til Hirtshals, Fjordline.

Nuværende sejlplan

Afsejling kl. 20.00. Ankomst Bergen kl. 12.00 torsdag d. 12. sept.

Afrejse fra Bergen søndag d. 15. kl. 13.30. Ankomst Hirtshals mandag kl. 08.00

Længe før vi når Bergen, sejler vi gennem et skærgårdsområde, så smukt, så smukt! Godt, det er på et tidspunkt på dagen, hvor det er lyst, så vi kan se og nyde det.

Indkvartering på et Best Western hotel i centrum.

Under opholdet i Bergen skal vi på en byvandring med guide.

Vi skal til Troidhaugen, Edvard Griegs hjem, som nu er museum.

Her er der omvisning og bagefter 'Lunsjkoncert i Troidsalen'.

Vi besøger Grieghallen (koncertprogrammet er endnu ikke oplyst, men vi håber at kunne nyde en koncert der).

Et Bergensbesøg inkluderer selvfølgelig en tur op på Fløjfjeldet, hvorfra der er en betagende udsigt over byen og skærgården.

Bustur gennem smukke landskaber til Voss.

Der bliver naturligvis også tid på egen hånd.

Detaljeret program med pris foreligger.

Interesserede bedes henvende sig til Karin Arveschoug Jensen, tlf. 23217769 ell. på mail karinarveshou@gmail.com

Teknisk rejsearrangør er Nilles Rejser A/S, Aalborgvej 323, 9352 Dybvad

Bergen. Foto: Jenni Douglas.

Götakanalen og Skærgården

Foreningen planlægger i samarbejde med Vitus rejser en 4-dages bustur den 20. - 23. maj 2019.

Skærgården. Foto: Johannes Jansson, norden.org.

Pris: 4 499 kr. pr. person i delt dobbeltværelse med bad og toilet.

Tillæg for enkeltværelse: 400 kr.

Administrationstillæg: 89 kr. pr. person

Afbestillingsforsikring: 259 kr. pr. person

I prisen indgår:

Tur i 4-stjernet bus. Indkvartering på Hotel Scandic Billingen i Skövde.

3 x morgenmad, 3 x frokost, 3 x middag.

Entreer og sejltur på Götakanalen samt udflugt til skærgården samt dansktalende rejseleder på hele rejsen.

Rejsen begynder og slutter ved stationen i Hillerød.

Program:

Mandag d. 20. maj:

Til Sverige via Helsingør - Helsingborg. Besøg på Herregården Gunlillaberg ved Bottnaryd i blomsterkunstner Tage Andersens have og kunstudstilling. Her nydes dagens frokost.

Videre til hotellet i Skövde, hvor middagen indtages.

Tirsdag d. 21. maj:

Besøg i Lidköping, byen ved bunden af Sveriges største sø, Vänern.

En hyggelig by med gode indkøbsmuligheder, bl.a. ved den tidligere porcelænsfabrik Rörstrand. Frokost for egen regning.

Tur gennem Arns rige (Tempelridderen fra Jan Guillous roman), besøg i Varnhems kirke og klosterkomplekset. Middag på hotellet.

Onsdag d. 22. maj:

Sejltur på Götakanalen fra Karlsborg til Vikensøen gennem Forsvik-slusen.

Let frokost ombord. Sent på eftermiddagen retur til hotellet, hvor middagen indtages.

Torsdag d. 23. maj:

Tur til Skærgårdsøerne Tjörn og Orust, der ligger lidt nord for Göteborg.

Her spises frokost, inden turen går sydpå mod Helsingborg og Hillerød.

Tilmelding **straks** til Beth Espedal, Nyhusevej 15, 3400 Hillerød, tlf. 4826 0178 eller på norden.hillerod@youmail.dk - med oplysning om navn, adresse, tlf. og mailadresse. Herefter tilsendes yderligere info og meddelelser om opkrævning af depositum og restbetaling.

Norge: Bergen -

- hjem via Geilo, Rjukan og Kristiansand

24. august –29. august 2019

Lørdag den 24. august;

Afrejse fra Silkeborg, sejlads Hirtshals - Stavanger - Bergen

Afrejse fra Sejs Multihus, Julsøvej 126, 8600 Silkeborg kl. 16:25 og afgang kl. 16:45 fra Cirkel K, Østergade-krydset i Silkeborg. Vi kører direkte til færgeterminalen i Hirtshals. Kl. 20:00 sejler færgen mod Bergen med stop i Stavanger undervejs. Man kan medbringe en madpakke eller købe middag på båden.

Søndag den 25. august;

Ankomst Bergen, Bergenhus Fæstningen, Bryggen & Fløibanen

Efter morgenmad på færgen er der god tid til at nyde den smukke indsejling til Bergen, hvortil der er ankomst kl. 12:30. Vi kører fra borde og direkte hen til Bergenhus Fæstningen.

Den guidede tur fortsætter på Bryggen, der siden 1979 har været på UNESCOs verdensarveliste.

Herefter forlader guiden os og vi går hen til Fløibanen. På turen kommer vi forbi Schøtstuerne. Her finder man Det Hanseatiske Museum, som midlertidigt (6 år) er flyttet hertil på grund af restaureringer. Fløibanen har sit udgangspunkt 600 m fra færgenhavnen. Vi tager kabelbanen op til toppen af Fløyen, som er 320 m.o.h. Turen tager 6 minutter. Efter denne oplevelse går vi til hotellet og bliver indkvarteret. På turen kommer vi forbi Fisketorvet. Middag på hotellet.

Mandag den 26. august;

Kunstmuseet Kode 3 med rundvisning. Eftermiddag på egen hånd

Efter morgenmad på hotellet er der afgang til kunstmuseet Kode 3, som bl.a. rummer Rasmus Meyers samling af norsk kunst fra barokken til modernisme. På museet er der en guidet rundvisning i den norske guldalder-kunst, hvor der er værker af J.C. Dahl, Harriet Backer, Christian Krogh og Henrik Sørensen med flere.

Eftermiddagen til fri disposition. Her kan man f.eks. besøge akvariet i Bergen, Bergen Søfartsmuseum, Håkonhallen eller Maria-kirken, som er byens ældste sognekirke. Andre besøg kan være Fiskeri-museet eller Rosenkrantzårnet, der er et kombineret forsvars- og residenstårn bygget omkring 1560. Middag på hotellet.

Tirsdag den 27. august,

Bustur i landet bag Bergen, Trolldhaugen med rundvisning og koncert

Efter morgenmaden på hotellet kører vi en tur i 'baglandet' - en tur der går gennem byerne Åsane, Indre Arna, Trengereid og Osøyro.

Udflugten slutter i Trolldhaugen, den norske komponist Griegs hjem, der ligger i naturskønne omgivelser med en formidabel udsigt over søen Nordåsvannet. Der er rundvisning i villaen, der blev bygget i 1884-85. Bussen kører os tilbage til Bergen. Man kan køre med tilbage til hotellet

eller blive sat at undervejs. Resten af eftermiddagen kan man tilbringe i byens centrum.

Onsdag den 28. august;

Med Bergensbanen til Geilo, Uvdal Stavkirke & bygdemuseum

I dag er der tidlig morgenmad. Vi skal med Bergensbanen, der har afgang fra togstationen kl. 07:57. Før vi spiser morgenmad, sættes bagagen i bussen, som herefter kører til Geilo. Selv går vi til togstationen, en tur på ca. 20 minutter. Ankomst til Geilo kl. 10:52. Inden bussen ankommer til Geilo, er der tid til at se den nye flotte kulturkirke, som blev indviet den 28. november 2010.

Efter frokost afgang til Uvdal Stavkirke & bygdemuseum, hvor der er rundvisning. Ud fra årringene i tømmeret, er kirken blevet dateret til 1168. Kirken, som den står i dag, har ikke sit oprindelige udseende, da den er blevet udvidet og ombygget flere gange frem til 1800-årene. Rundvisningen fortsætter i bygdemuseet, som ligger lige ved siden af. Herfra kører vi til hotellet i Rjukan, hvor der er indkvartering og middag.

Torsdag den 29. august;

Posebyen i Kristiansand, hjemrejse
Efter morgenmad går turen mod Kristiansand. Vi gør stop i Treungen, hvor vi tager et kig på Norges tredje største stenhvælvsbro.

Når vi ankommer til Kristiansand, står vi af bussen ved Posebyen,

Bryggen i Bergen. Foto: Jakob Zatloukal.

som er Kristiansands ældste bydel. Den blev grundlagt af kong Christian IV i 1641. Posebyen ligger ikke langt fra færgeterminalen, så vi går derhen. Mødetid: kl. 16:00.

Færgen sejler 16:30. Ankomst Hirtshals kl. 19:45. Forventet hjemkomst i Silkeborg: ca. 22:30 ved Cirkel K, Østergadekrydset og ca. 22:50 ved Sejs Multihus.

Pris for 6 dage i dobbeltværelse pr. person: kr. 7.995,-
Enkeltværelse/enkeltkahystillæg: kr. 1.925,-

Tilkøb:

Enkeltkahyt m/havudsigt: kr. 260,-
Dobbeltkahyt m/havudsigt, pr. person: kr.150,-

Prisen dækker:	Entrée med mere:
Busrejse i moderne turistbus Kaffe i bussen på ud- og hjemrejsedagen Indkvartering i indvendig 2-personers kahyt Indkvartering på gode 3 stjernede hoteller; 3 nætter på hotel i Bergen centrum 1 nat på hotel i Rjukan 5 x morgenmad 4 x varm aftensmad (3-retters menu) Færge Hirtshals – Stavanger – Bergen Morgenmad på færgen Færge Kristiansand - Hirtshals Fuldt udflugtsprogram. Bidrag til Rejsegarantifonden EU Ansvarsforsikring Dansk og norsk moms	Entreer til programsatte besøgssteder: Fløybanen tur/retur Bergenhus Fæstningen Kunstmuseerne Kode 1, 2, 3 & 4 Troidhaugen inkl. koncert Uvdal Stavkirke & bygdemuseum Togtur Bergen - Geilo Norsktalende lokalguide i Bergen Rundvisning på Kunstmuseet Kode 3 Rundvisning på Edvard Grieg museet (Troidhaugen) Guide i Uvdal Stavkirke & bygdemuseum
Prisen dækker ikke: Drikkevarer, øvrige måltider, private forsikringer og lommepenge	

Tilmelding til Grethe Svendsen på tlf. 86 84 69 92 / 21 77 91 10 eller mail: grethe.svendsen@skolekom.dk senest d. 1. april 2019. Depositum er på kr. 2000,-. Restbeløbet skal betales 8 uger før afrejse.

Kiruna – Abisko – Narvik med fly, bus og tog.

Sverige og Norge. 6 dage fra 30. juli – 4. august 2019
med halvpension.

Rejs med til det nordligste Sverige – og oplev storslået natur og enestående kultur- og industrihistorie.

Vi skal besøge Kiruna – byen der skal flyttes. Under minebyen løber en jernåre, som er byens økonomiske eksistensgrundlag. Mineselskabet er i færd med at udvide driften, og dermed bliver beboelse i midtbyen umulig. Man har derfor tyet til den drastiske løsning at flytte selve byen. Med kyndig guidning af Kurt Andreasen kan du være sikker på at få alle detaljer med under besøget i Kiruna med den helt unikke industrihistorie,

hvor udvindingen af jernmalm foregår lige under fødderne på os.

1. dag: Udrejse til Kiruna

Afrejse fra Slagelse med bus til Københavns Lufthavn. Fælles gruppe check-in. Der flyves med SAS via Stockholm til Kiruna. Bustur i og omkring Kiruna. Indkvartering samt aftensmad på Hotel Scandic Ferum.

2. dag: LKAB-minen – Kiruna

Besøg i LKAB-minen, hvor der er et underjordisk vejnet på mere end 500 km. Ved besøgscentret informeres vi om brydningsmetoden og ser materiellet, der benyttes

Abisko Nationalpark

til brydning og transport. Tilbage i Kiruna er der tid til frokost på egen hånd, inden vi tager på en byvandring. Vi besøger den gamle bydel med de karakteristiske træhuse, kirken og det gamle rådhus. Kiruna er først og fremmest kendt for minedrift, men i de senere år også for den igangværende flytning. Også de omkringliggende fjeldområder og Sveriges højeste bjerg tiltrækker mange rejsende. Aftensmad på hotellet.

3. dag: Jukkasjärv – Ice Hotel – Besøg hos samer
Udflugt til byen Jukkasjärv, som var det kirkelige og administrative centrum før Kiruna. Vi ser først den gamle kirke fra 1706 inden en spændende rundvisning på Ice Hotel. Derefter besøger vi samesamfundet Nutti Sámi Siida, hvor vi spiser frokost og ser en udstilling om samernes liv. I den rekonstruerede lejr får vi et indblik i deres historie og traditioner. Tilbage i Kiruna er der aftensmad på egen hånd. Guiden henviser gerne til nogle gode restauranter.

4. dag: Videre til Abisko
Inden vi forlader Kiruna, besøger vi byens nye rådhus, Kristallen. Rådhuset er den første bygning i det nye Kiruna – på én og samme tid symbolet på en ny start og et sted, hvor borgerne kan finde sammen i et nyt fællesskab. Videre vestpå til Björkliden, hvor vi spiser fælles frokost. Derfra til Abisko, som er kendt for sin smukke nationalpark. Abisko med kun 100 indbyggere er den eneste by mellem Kiruna og Riksgränsen. Vi indkvarteres på STF Abisko Fjällstation, hvor der senere er aftensmad.

5. dag: Abisko – Med Malmбанen til Narvik
Dagen byder på dejlige naturoplevelser. Der er mulighed for en vandretur, eller man kan tage med svævebanen (ikke inkl.) op på Njulla fjeldet og nyde udsigten fra Aurora Sky. Sidst på eftermiddagen tager vi med Malmбанen (Ofofbanen) til Narvik. Her venter en unik togtur gennem smukke landskaber, og undervejs passerer vi grænsen til Norge. Banen blev anlagt i 1888, så man kunne transportere malm fra minen i Kiruna til udskibning i Narvik. Aftensmad og overnatning på Quality Hotel Grand Royal.

6. dag: Narvik – Hjemrejse

Efter morgenmaden besøger vi Narvik Krigsmuseum, der bl.a. beretter om angrebet på Narvik i 1940 og de efterfølgende 5 år med krig samt Nordnorges dramatiske krigshistorie. Derefter er der mulighed for på egen hånd at tage op på Narvik fjeldet og nyde en storslået udsigt, eller selv udforske byen og nyde sin frokost.

Midt på eftermiddagen med bus til Harstad-Narvik lufthavn, derfra med SAS via Oslo til København og videre med bus til Slagelse.

Se fuld rejsebeskrivelse på www.norden-slagelse.dk eller www.egons.rejser.dk/kiruna

Pris pr. person i dobbeltværelse: Kr. 9.895,-
Tillæg enkeltværelse: kr. 1.125,-

Bemærk:

Man skal være godt gående for at deltage på rejsen, og man skal selv kunne håndtere sin bagage ud/ind af toget mv. Medbring varmt tøj og travesko.

Tilmelding:

Tilmelding til Egon's Rejsebureau på telefon 70 20 18 47 senest den 1. april 2019 eller online på www.egons-rejser.dk.

Husk at oplyse/påføre bemærkning ved bestilling: 'Foreningen Norden Slagelse'.

Betaling:

Depositum kr. 2000,00 + evt. afbestillingsforsikring opkræves kort tid efter tilmelding.

Restbeløb skal betales 65 dage før afrejse.

Rejsetider: (med forbehold for ændringer)

Afgang Slagelse Busterminal 04.45

København – Stockholm kl. 08.00 – 09.10

Stockholm – Kiruna kl. 11.50 – 13.20

Harstad-Narvik – Oslo kl. 17.50 – 19.35

Oslo – København kl. 20.50 – 22.00

Hjemkomst Slagelse Busterminal 23.45

Fra Bergen til Stavanger

Oplev Vestnorges skærgård og dybe fjorde, og besøg Hirtshals og Thy på rejsedagene, 13. – 19. juni 2019

Torsdag den 13. juni

Opsamling om morgenen – og derefter kørsel mod Hirtshals, hvor vi besøger Nordeuropas største akvarium: **Nordsøen Oceanarium**. Aftensmad ved havnen, og kl. 20.00 sejler vi med **Fjordlines** færge mod Bergen. <http://fjordline.com>

Fredag den 14. juni

Sejlads langs den norske atlantehavskyst fra Stavanger til Bergen. Ankomst til Bergen ca. kl. 13 – og derefter med **tovbane** en tur op til udsigtspunktet **Fløyen**, hvor man kan se ud over det meste af Bergen og fx købe sig en kop kaffe. Videre til museums- og cityområdet ved **Lille Lungegårdsvannet**, inden vi booker ind på Scandic Bergen City Hotel, hvor vi bor 2 nætter.

Lørdag den 15. juni

Om formiddagen gåtur til **Fisketorget** og **Bryggen** samt evt. **Mariekirken**.

Prædikestolen. Foto: Lars Vognsen.

Ved frokosttid afgang med norsk bus fra Turistkontoret til lunch-koncert og rundvisning på **Griegs Museum Trolhaugen**.

Tilbage ved Turistkontoret ca. kl. 14.30. Resten af dagen på egen hånd i Bergen, hvor man kan se det, man ikke nåede om formiddagen.

Søndag den 16. juni

Efter tidlig morgenmad starter vi på en lang bustur langs Atlanterhavskysten mod Stavanger. Undervejs eventuelt kort ophold ved **Fantoft Stavkirke**, som vi dog kun kan se udefra.

Ved frokosttid ophold ved **Harald Hårfagers viking- og kongsgård** ved Avaldnes tæt på Haugesund. Overnatning på Clarion Hotel Energy i Stavanger de næste 2 nætter

Mandag den 17. juni

Denne dag har vi 2 turplaner, som du skal vælge imellem:
Enten kan du tage på en heldags-tur med bus mod **Predikestolen**. For at komme helt frem til udkigsklippen, skal du gå ad en stejl og knudret sti og tilbage igen. 2-3 timers opstigning, men nedstigningen er lidt hurtigere.

Eller du kan tage på en 1½ times byvandring i Stavanger med guide, formentlig dansk. Derefter besøg på **Norsk Oliemuseum**. Resten af dagen på egen hånd i Stavanger.

Tirsdag den 18. juni

Tidlig morgenmad og pakning af bussen.

Kl. 10 – 13 sejltur på **Lysefjord**.

Eftermiddag i Stavanger.

Omkring kl. 18 afgang til Fjordlines færge, hvor der er **stor ta' selv-buffet med drikkevarer**.

Onsdag den 19. juni

Tidlig morgenbuffet på færgen og ankomst til Hirtshals kl. 8.

Kort ophold ved Informationscentret ved **Bygholm vejler**, hvor der er et godt udsyn over det meget specielle landskab. Videre til **Kirsten Kjærs Museum**, et noget specielt kunstmuseum og kulturhus i Frøstrup tæt ved den gamle Thylejr fra 1968. Vi kører også forbi de **kæmpestore vindmøller ved testcentret i Østerild**.

Ved middagstid besøger vi **Bunker-museet i Hanstholm**. Nordeuropas største befæstningsanlæg fra 2. verdenskrig. Her kan vi eventuelt tage en tur med bunkertoget, som kendes fra 'Olsenbanden i Jylland'. Langs Vesterhavet gennem **Nationalpark Thy**, hvor den første danske ulv siden 1813 blev fundet død. 'Cold Hawaii', Danmarks **mindste og største landsbykirke i Lodbjerg og Vestervig**.

Hjemkomst i Sønderborg sent om aftenen.

Pris: kr 6.995,- for medlemmer af Foreningen Norden ved overnatning i dobbeltværelse og dobbeltkahyt.

Tillæg for enkeltværelse: kr. 800,- (begrænset antal).

Tillæg for ikke-medlemmer: kr. 500,-

Indbefattet i prisen er sejlturen og busturen samt overnatning på gode trestjernede hoteller og kahytter med køje. Aftensmad i Hirtshals samt morgenmad på Bergensfærgen. Morgenmad og aftensmad på hotellerne. Stor buffet med drikkevarer samt morgenmad på hjemrejsefærgen.

Alle entreer, der i omtalen er nævnt som fællesarrangementer.

Drikkevarer for egen regning.

Arr. Foreningen Norden i Sønderborg/Gråsten med Nordic Tours i Århus som teknisk rejsearrangør.

Vi rejser i en moderne langtursbus med alle faciliteter fra GF-Busser fra Guderup.

Kaffe kan købes i bussen.

Opsamlingssteder: Augustenborg, Ulkebøl, Høruphav, Sønderborg og Gråsten samt eventuelt andre aftalte steder på ruten.

Evt. spørgsmål kan rettes til:

Jens Peter Thestrup. Tlf. 2344

9104. Mail: jenspeter@thestrup.net

og Anna Birgitte Gautier. Tlf. 2164

6241. Mail: annabirgitte@gautier.dk.

Depositum kr. 3.500,- indbetales i Sydbank reg. nr. **8060 - 1198437**.

Umiddelbart efter tilmelding. Husk navn på indbetalingen.

Bergen. Foto: Lars Vognsen.

Norge med historisk tog

Norges tredjestørste by Trondheim og Christian IV's kobbermineby Røros er hovedmålene for Nordisk Jernbane-Klubs sommerrejse.

Vi kører med klubbens historiske norske tog fra 1954 blandt andet på den kendte svenske Indlandsbane med ophold ved flere seværdigheder.

I Trondheim besøger vi bl.a. Thamshavnbanen og Sporvejsmuseet, og der vil også være tid til at gå på opdagelse i en by, der har præget nordisk historie, f.eks. Nidarosdomkirken, Griffenfjelds ophold på Munkholmen og Tordenskjolds fødehus, der i dag huser Norges nationale museum for musik og musikinstrumenter. I Røros besøger vi den gamle kobbermine Olavsgruben og studerer den gamle bebyggelse i minebyen.

Turen bliver gennemført i dagene 10/8 til 17/8 2019.

Det detaljerede program kan fra februar ses på Nordisk Jernbane-Klubs hjemmeside:

www.nojk.dk/udflugt.html, hvor der også kan findes nærmere oplysninger om rejsebetingelser, tilmelding og betaling. Tilmelding snarest muligt og senest d. 1. juni 2019.

800 års fødselsdagstur til Tallinn

Ifølge sagnet er det d. 15. juni 2019 800 år siden Dannebrog faldt ned fra himlen i Tallinn, Estland.

Foreningen Norden Randers/Langå inviterer på en fødselsdagsrejse til Tallinn fra d. 14/6 – 17/6 2019

Program:

- Dag 1: Udrejse fra Billund kl. 06,20 - ank. kl. 10,25 til Tallinn (flyskift i Stockholm)
Byvandring 4 timer med lokalguide + middag 3 retter på restaurant Peppersack incl.
- Dag 2: Tid på egen hånd (fødselsdagen)
- Dag 3: Tid på egen hånd
- Dag 4: Hjemrejse fra Tallinn kl. 16,15 - ank. Billund kl. 18,10 (flyskift i Stockholm)
Transport til/fra lufthavnen er ligeledes incl.

Vi bor tre nætter på det 5-stjernede Hotel Swissotel (incl. morgenmad), lige i centrum af Tallinn

Pris pr. person i dobbeltværelse kr. 6.495,00

Tillæg for enkeltværelse kr. 1.695,00

Begrænset antal deltagere, så kom frem i lyset, inden mørket falder på - senest d. 15/2 2019

Tilmelding direkte til Risskov Rejser i Randers, tlf. 70 22 66 00.

Tallin.

Eventyrlig 6 dages tur til Norge

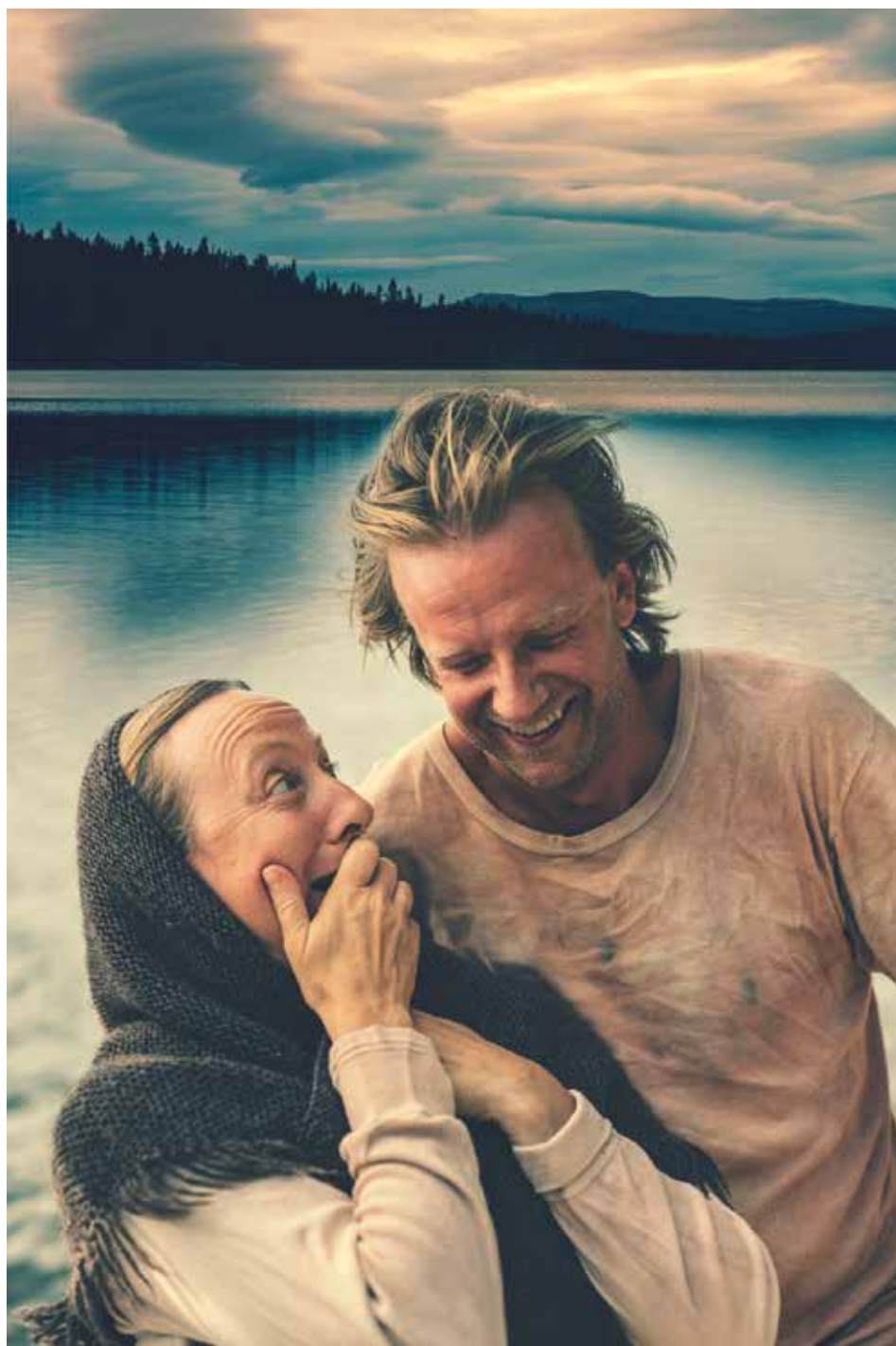
Peer Gynt Festspil på Gåla

Kulturhistorisk rejse til Gudbrandsdalen og Jotunheimen i august 2019

Foreningen Norden Ærø planlægger en eventyrlig bustur til Norge i perioden 5. – 10 august 2019 med den Norgeskyndige historiker, Jesper Groth som rejseleder. Vi kører med Jesper Bus fra Ærø og samler deltagere op i Odense, Nyborg og København.

Vi ønsker i første omgang at få en tilkendegivelse om interesse for deltagelse i turen. Kræver mindst 30 deltagere for turens gennemførsel. Pris kr. 10.845 inkl. transport, forestilling og alle overnatninger samt måltider.

Interesse for turen kan meldes til Olaf Havsteen-Mikkelsen på e-mail ohmd@live.dk eller på telefon 42742542 senest den 1. februar 2019. Rejsen er beskyttet af Rejsegarantifonden under Ærøtours med registreringsnummer 2754.

Slå det op i Trap!

Af Niels Elers Koch, Peter Lyth og Nadia Hvolbøl

'Slå det op i Trap' var tidligere en ofte hørt vending på universiteter og skoler. Denne talemåde får nu nyt liv. For netop i disse år skabes det nye Trap Danmark i form af en tidssvarende 6. udgave i bogform og som et digitalt vidensunivers, der vil få fagfolk og andre interesserede til at 'opdage Danmark'. Mange kender det autoritative bogværk, der indtil nu er udkommet i fem udgaver siden 1856. Verdens mest omfattende beskrivelse af en nation, der i 6. udgaven tager os med fra Skagen til Gedser og fra Blåvand til Christiansø.

Historien bag

Jens Peter Trap blev født d. 19. september 1810 i Randers og var ældste søn af købmand Niels Trap og hustru Karen Margrethe. J. P. Trap blev student fra Randers i 1828 og tog juridisk embedseksamen ved Københavns Universitet i 1833, hvorefter han blev ansat som kancellist i kongens Kabinetssekretariat. Han bestred skiftende stillinger med stor flid og blev efter 22 år udnævnt til kabinetssekretær. Han besad denne stilling i 27 år, og søgte sin afsked i februar 1884. J. P. Trap døde d. 21. januar 1885.

Grundlaget til Traps topografiske forfatterskab blev lagt på de mange rejser rundt i det danske land, hvor han ledsagede kongen. I 1840'erne på Christian 8. og dronning Caroline Amalies rejser og efterfølgende med Frederik 7., hvor rejserne intensiveredes. Efterhånden modnedes den tanke hos ham, at han burde skabe intet mindre end en afløser for Erik Pontoppidans 'Den Danske Atlas', 1700-tallets berømte topo-

Kabinetssekretær Jens Peter Trap var hovedpersonen bag de første to udgaver af Trap Danmark fra 1856-60 og 1872-79. Siden fulgte 3. udgaven i 1898-1906, 4. udgaven i 1920-32 og 5. udgaven i 1953-72.

grafi over Danmark. Heraf opstod J. P. Traps hovedværk: 'Statistisk-topographisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark', bedre kendt som Trap Danmark, der i systematisk form beskrev Danmarks geografi og administrative opdeling efter overgangen fra enevælde til demokrati, og efter at de store landboreformer havde ændret landets udseende og struktur. Værket – 1. udgaven af

Trap Danmark – udkom i fem bind i årene 1856-60.

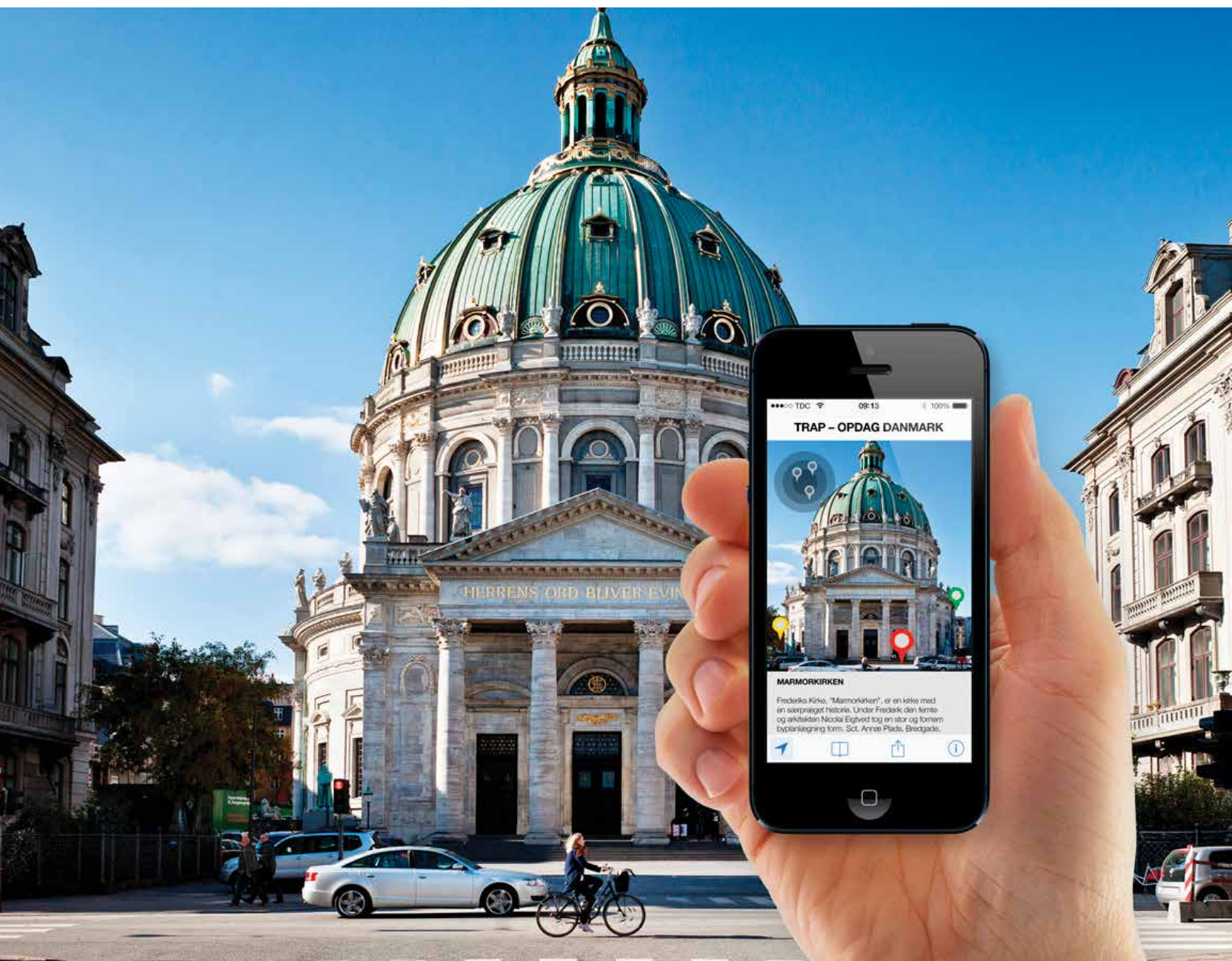
Behovet for en ny udgave

Den 5. udgave, der udkom i 1953-72, rummer den hidtil mest komplette og præcise beskrivelse af Danmark. For hvert eneste af de ca. 1.900 sogne- og 88 købstadsbeskrivelser findes der i udgaven en rigdom af oplysninger om landets

tilblivelse, landskab, kirker, købstæder, herregårde, skove, monumenter, markante personer og meget andet. Et imponerende kæmpeværk, der indeholder relativt få fejl.

Men trods den imponerende kvalitet bærer indholdet naturligvis præg af, at der nu er gået 65 år, siden 5. udgaven blev påbegyndt. Det danske samfund har ændret sig gen-

Det digitale Trap Danmark vil gøre det muligt at stå et givent sted i Danmark og få relevante informationer om netop dette sted. Det bliver hverken en kopi af bogværket eller en digital bog, men et dynamisk, søgbart og mere personligt redskab til at opdage Danmark.

nemgribende: Kommunalreformen i 1970, medlemskab af EU, Strukturreformen i 2007, befolkningstilvækst udefra og infrastrukturudvikling mv. har formet og omskabt Danmark endnu en gang. Derfor er der behov for en ny udgave, som samler topografiske og statistiske informationer om Danmark på en overskuelig måde og formidler dem i et moderne sprog både i trykt bogform og som et digitalt univers. Frem til slutningen af 2021 skaber et stort hold af redaktører, forskere og eksperter således en ny, moderne 6. udgave, der udkommer som bogværk i 34 bind, 98 lokale 'kommunebøger' og som digitalt univers.

Bag om det nye Trap

Takket være en bevilling fra G.E.C. Gads Fond blev det på initiativ af den nuværende bestyrelsesformand for Trap Danmark A/S, Joachim Malling, i 2008 muligt at igangsætte de indledende undersøgelser vedrørende en 6. udgave af Trap Danmark. På det grundlag har projektet har fået økonomisk støtte fra Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond, A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Augustinus Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og G.E.C. Gads Fond. I dag arbejder en fast redaktion på ca. 30 personer med det nye Trap Danmark. De samarbejder tæt med fagkonsulenter og fageksperter fra hele landet om at udvælge og skabe alt indholdet.

Alene ved første bind i den nye udgave om Frederikshavn, Hjørring og Læsø Kommuner har over 160 fagfolk bidraget. Det forventes, at cirka 1.000 fagfolk vil have bidraget til Trap Danmarks 6. udgave, når værket er færdigt i slutningen af 2021. Brugen af så mange fagfolk blev allerede anvendt af chefredaktøren J. P. Trap, og den lokale

opbakning har siden været en af de vigtigste kilder til oplysninger om de enkelte lokaliteter.

Denne grundighed i at afdække viden om Danmark er væsentlig, når Trap Danmark søger at gøre bogværket til det naturlige og bedste sted at få overblik og oplysninger om topografiske emner i bred forstand.

Trap Danmark lægger vægt på, at den topografiske beskrivelse giver et interessant billede af den enkelte kommune og den enkelte lokalitet. Ligeledes er det i fokus at gøre rede for baggrunden og de sammenhænge, der har skabt netop dette område, som det er udviklet af naturen, historien, beliggenheden og landskabet. Dette skal styrke forståelsen for det enkelte områdes værdier og potentialer.

Bogværk på mere end 10.000 sider Bogværket i den 6. udgave bliver på mere end 10.000 sider fordelt på 34 bind. I de 31 bind beskrives – kommune for kommune – de enkelte steders geologi, klima, geografi, biologi, arkæologi, historie, kultur, kunst, arkitektur samt samfunds- og erhvervsliv. Det betyder, at den 6. udgave rummer fagområder, der ikke tidligere har været beskrevet i Trap Danmark. I de 34 bind indgår også 'Trap Danmark Topografisk Atlas' og to bind, der beskriver Danmark som helhed.

Bogværket er en sammenhængende og læseværdig beskrivelse af Danmark, hvor redaktionen i samråd med nationale og lokale forskere og eksperter har udvalgt det væsentligste – fra det mest almindelige til det mest specielle. I forhold til tidligere udgaver er det nye Trap Danmark rigt illustreret med ca. 3.500 nye fotos taget af nogle af landets dygtigste fotografer, hvortil kommer

arkivbilleder, kort og figurer. Efter udgivelsen af et bind med flere kommuner går der omtrent et halvt år, hvorefter udgivelsen bliver fulgt op med en bog i blødt omslag for hver enkelt kommune i bindet. Kommunebogen er en lettere udgave omfattende én enkelt kommune, hvor indholdet er det samme som i det store bind, men i et lidt mindre format og suppleret med et kort over kommunen i målforholdet 1:75.000.

Det digitale Trap

Det digitale univers vil bestå af indholdselementer fra bindene suppleret med yderligere topografiske informationer fra en lang række samarbejdspartnere som f.eks. Slots- og Kulturstyrelsen, Nationalmuseet, Det Kongelige Bibliotek og Rigsarkivet. Trap.dk lanceres fra 2020 og bliver en gratis folkegave fra fondene til alle, der vil gå på opdagelse i det store materiale om Danmark.

Yderligere vil mobiltjenesten 'Trap på Stedet' gøre det muligt at stå et givent sted i Danmark og få relevante informationer om netop dette sted. 'Trap på Stedet' lanceres efter planen i 2021 og bliver tilgængelig for alle på smartphone eller tablet.

Artiklens forfattere er henholdsvis chefredaktør, kommunikationsansvarlig og kommunikationsmedarbejder hos Trap Danmark.

Opdag Danmark

Trap Danmarks nye storværk om Danmark, der udkommer fra 2016 til 2021, er en enestående mulighed for at lære sit eget land at kende. Godt med global horisont og lokal baggrund, mener sprogprofessor Jørn Lund.

Af Jørn Lund

Der er nok ikke mange under 50-60 år, der ved, hvad Trap Danmark er for noget. Nogle kan have hørt forældre og bedsteforældre tale med stor veneration om et værk, som indtil mindste detalje beskriver hvert eneste sogn i kongeriget. Den seneste, men ikke sidste udgave udsendtes da også i perioden 1953-1972.

Femteudgaven fra dengang er ikke en læsebog, men et opslagsværk med utallige relevante og i dag ofte irrelevante oplysninger. Se for eksempel, hvordan afsnittet om Hjørring by begynder:

"Hjørring by ligger i Hjørring købstadskommune med forstadsbebyggelser i Skt. Hans-Skt. Olai kom., begge i Vennebjerg hrd. (...) Fra H. er der 37 km ad jernbanen og 34 km ad landevejen til Frederikshavn, 21 km ad jernbanen og 23 km ad landevejen til Brønderslev, 50 km ad jernbanen og 48 km ad landevejen til Ålborg, 77 km ad jernbanen og 56 km ad landevejen til Skagen, 50 km ad jernbanen og 40 km ad landevejen til Sæby og 18 km ad jernbanen og ad landevejen til Hirtshals."

Senere oplyses det blandt meget andet, at den samlede længde af gader er på 46,7 km, og at det samlede areal af haver udgør 128 ha (hektar). Der er ligeledes grundige oplysninger om kirker og kirkeinventar; meget af det er ikke forældet.

Uanede søge- og illustrationsmuligheder

Nu har en ny redaktion under ledelse af professor, dr. agro. Niels Elers Koch og en bestyrelse med direktør Joachim Mallings som formand stillet sig i spidsen for at udsende et nyt storværk om hele landet og hver kommune. Det sker fra 2016 til 2021 i en ajourført udgave med færre opremsninger og mere læseværdig tekst. Dertil kommer, at femteudgaven som en del af projektet er blevet digitaliseret og gjort langt bedre søgbar end bogudgaven.

Helheden er på 34 bind, men man kan også købe enkelte af bindene, for eksempel om sin egen region, eller en eller flere af 98 kommunebøger, som har ens særlige interesse.

Prisen er overkommelig for mange, bl.a. på grund af generøse bevillinger fra Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal, Augustinus Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, samt G.E.C. Gads Fond. Uden den støtte og godt samarbejde med store statsinstitutioner, kommuner og mange andre var der ikke basis for en ny udgave med mange digitale herligheder.

Der bliver tale om både bogudgaver og digitale udgivelser, de sidstnævnte til fri afbenyttelse for alle interesserede. Geodata/GPS kan lokalisere brugeren og oplyse den pågældende om stedet, man befinder sig på eller vil opsøge. Man kan så indtaste, hvilke særlige interesser man har: natur, historie, kultur osv. og få de ønskede oplysninger på håndholdte digitale medier som fx smartphones. Systemet udvikles, så det kan tilpasse sig også fremtidens digitale muligheder.

Sluk kundskabstørsten

Som små børn er vores verden den nærmeste familie, siden udvides den med flere familiemedlemmer, bedsteforældre og kammerater. Og vi tror ofte, at sådan er verden. Når vi bliver lidt ældre, kan vi blive interesseret i "gamle dage", i første omgang et stort umøbleret rum, ofte etableret af familiehistorien, uden klare afgrænsninger med hensyn til tid og sted. I skolen lærer vi så om livsvilkår i tidligere tider, om historiske begivenheder, om andre lande osv.

Men mange får også lyst til at gå lidt mere i dybden om den fortid og kultur, som er en del af deres forudsætninger. Rent konkret i dybden gik jeg i 10-12-årsalderen rundt som amatørarkæolog og fik foretræde for selveste Olaf Olsen, professor i Aarhus (dengang Århus), og jeg læste senere, da jeg var flyttet fra byen, Grenaa Bys Historie på 2793 sider af Carl Svenstrup.

Da jeg som 21-årig giftede mig i slutningen af tresserne, var et af vores første værkkøb Gyldendals Egnsbeskrivelse i 12 bind. Vi fik det til favorpris, 36 kr. pr. bind. De har fulgt os i mange år og rummer værdifulde

tekster. Det om Nordjylland er slidt mest; for der opførte vi et fritidshus.

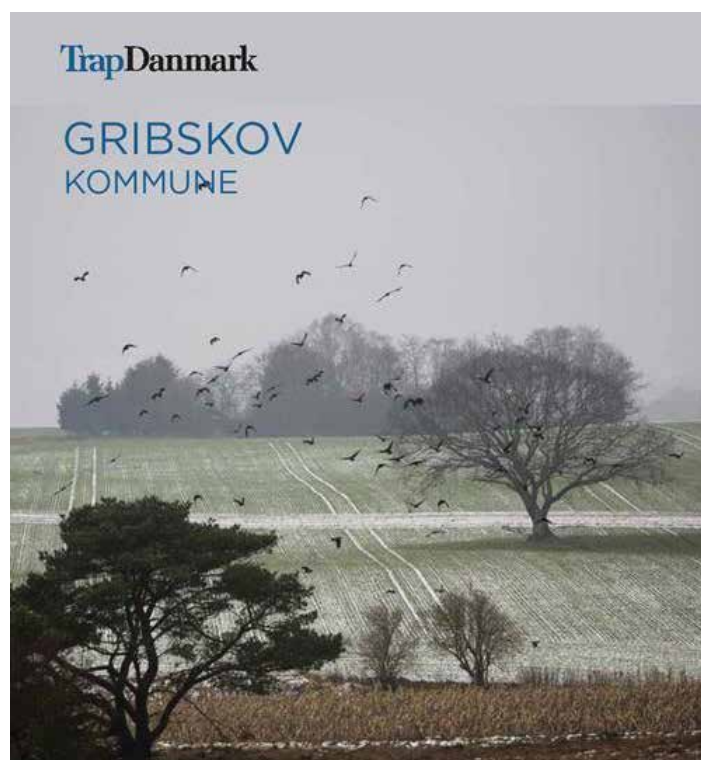
Hver spån du finder i Danmarks jord
Vi ved også, at mindre lokaliteter har stor interesse for mange. En bog om Møn er udsendt i flere tusinde eksemplarer, det samme er bøger om gader som Jægersborg Alle og Lyngby Hovedgade. Vi kan sagtens glæde os over de nye muligheder for en mere global horisont og samtidig have behov for at kende vores egen lokale baggrund. Vi skal jo også bidrage med det særlige, vi har i bagagen og ikke bare ende som en anonym enhed i vores mangfoldige verden. Måske har man særlige behov for at kende mere til sin oprindelige lokale baggrund, hvis man bor uden for landet eller i et grænseområde.

Ingen har sagt det bedre end Johannes V. Jensen, her med let moderniseret stavning.
Hvad hånden former er åndens spor. / Med flint har oldbonden tømret, kriget. / Hver spån, du finder i Danmarks jord, / er sjæl af dem, der har bygget riget. / Vil selv du fatte / dit væsens rod, / skøn på de skatte, / de efterlod!

Måske vil mange over 50 foretrække at læse om stederne i sofahjørnet, mens flere unge vil foretrække de nye medier, som også giver muligheder for at lytte til lokale dialekter og nyere egnspræget sprog, studere billeder af Danmark set fra luften og udnytte de digitale herligheder, vi har fået adgang til ved velvilligt samarbejde med Det Kgl. Bibliotek, Slots- og Kulturstyrelsen, Nationalmuseet, Rigsarkivet m.fl.

Når projektet lever op til forventningerne, vil Danmark være verdens grundigst kortlagte land – uden nogen form for selvtilstrækkelighed, men med en erkendelse af, at verden ser ud, som den gør, afhængigt af hvorfra man ser den.

Artiklen har tidligere været bragt i Grænseforeningens blad, Grænsen og genudgives nu i NORDEN NU med forfatterens og Grænseforeningens tilladelse.

Nordens Dag med fuld skrue

Frederiksberg lægger stærkt ud i Foreningen NORDENS jubilæumsår med at fejre både 100-året og Nordens Dag d. 23. marts. Afdelingen har i mange år haft et forbilledligt samarbejde med Frederiksberg Kommune, som stiller Frederiksberg Rådhus til rådighed for en stribe af kunstnere og boder for hver af de nordiske venskabsbyer, der støttes af deres respektive ambas-

sader. Blandt andre underholder Kim Sjøgren & Anders Ahnfelt-Rønne med lystig nordisk musik og sjove indslag i salen, der kan rumme op til 1000 personer. Dagen begynder med morgenbrød, mens Frederiksberg Kirkes pigeor synger på de nordiske sprog.

www.foreningennordenfrederiksberg.dk

Nordisk liv i Lviv

De kender bogen 'En mand der hedder Ove' og vil læse Jo Nesbø på originalsproget. Og lære lange ord som menneskerettighedsorganisationerne. Foreningen NORDEN fra Vestegnen besøgte USC, Ukrainian-Scandinavian Center i Lviv. Turarrangør Jens K.L. Jørgensen beretter:

Det er ikke fremmed, at man ude i verden kan blive spurgt efter 'hygge'. Det gjorde vi da også ved vores besøg hos USC, Ukrainian-Scandinavian Center i Lviv. Men først efter en meget lang snak og mange spørgsmål om vores sygehussystem, som folk har svært ved at forstå kan være gratis. Det er rart at kunne fortælle om velfærden, før der spørges om, hvad det koster, for naturligvis fortæller vi, at den er finansieret over skatten.

De åbne studiemiljøer tiltrækker udlændinge til vores lande. Den skandinaviske natur er også tiltrækkende. Det samme gælder skandinaviske piger – og drenge.

Unge mennesker fra Ukraine har, med forskellige indgange, fået et forhold til de skandinaviske lande, efter spændende studieophold, i første omgang i Norge.

Norge trækker

Siden 2014 har de skandinaviske interesser samlet sig i USC, der på frivilligt basis organiserer læsekredse i vores tre sprog, har stor succes med årlige sommerskoler, og hjælper unge til at komme på kortere ophold ved vores læreanstalter. Lige nu er det olierige Norge, der trækker den største opmærksomhed. På grund

Rejseholdet fra Foreningen NORDEN Vestegnen i avisen 'Højt Slot', hvor overskriften er: Hvorfor er danskerne de lykkeligste i verden?

af olien og fordi nogle af de unge har fundet en kæreste i det norske.

Ukrainske Lviv er en spændende by med museer, teater, opera, spændende restauranter og godt øl. Med de unge lokalkendte som guider fik vi et ekstra nært forhold til byen. Og det virker, som om de ikke er fremmede overfor det nordiske 'hygge'.

Skumringstimen – også i Lviv

Vores nordiske læsearrangement, 'Skumringstimen', går jo verden rundt. Sidste år blev der læst

samtidig på ca. 2.600 biblioteker i 22 lande. Nu også i ukrainske Lviv. Islandsk er endnu ikke på programmet i USC, til gengæld skal der læses både på svensk, dansk og norsk, så det en hel søndag eftermiddag var de islandske helte og antihelte var på programmet.

Og, ja. Ukraine er i konflikt med den store nabo i øst, og det var da også rørende at se den mor med barn, der kom ind i kirken for at bede ved billedet af barnets far, der var dræbt ugen før.

The screenshot shows the homepage of the website 'Високий Зімок' (High Winter). The main headline reads 'Чому данці найщасливіші у світі?' (Why Danes are the happiest in the world?). Below the headline is a photo of a group of people standing in front of a banner for USC (Ukrainian-Scandinavian Center). The website also features a sidebar with news articles and a top navigation bar with various categories like 'НОВИНИ' (News), 'УКРАЇНА' (Ukraine), 'СВІТ' (World), 'ЕКОНОМІКА' (Economy), 'ЖИТТЯ' (Life), 'СПОРТ' (Sports), 'ІНТЕРВ'Ю' (Interviews), 'ФОТО' (Photos), 'ВІДЕО' (Videos), 'БЛОГИ' (Blogs), 'ДАЛЕКІ І БЛИЗЬКІ' (Far and Near), and 'КАРІКАТУРИ' (Cartoons).

Vi vil gerne være flere

Foreningen NORDEN hylder og etablerer samarbejder i Norden. Vi mener, at nordisk samarbejde på ethvert plan er en fordel, fordi udbyttet er stort.

Det kan være samarbejde mellem organisationer, virksomheder, institutioner, partier og parlamenter, som oplever bedre resultater og øget folkeligt engagement ved at arbejde sammen om arbejdsmarked, kultur, uddannelse, forskning og bæredygtighed.

Samarbejdet er oplagt og nytteværdien indlysende, fordi vi i forvejen har meget at være fælles om i Norden, kultur, historie, værdier, sprog – og humor.

Foreningen NORDEN har 10.000 medlemmer i 100 lokalafdelinger med masser af aktiviteter året rundt.

Vi vil gerne være flere.

Læs her, hvad du får ud af et medlemskab: <http://foreningen-norden.dk/om/medlemsfordele/>

I øvrigt er årskontingentet til at overkomme: En person koster 295 kr., en husstand 390, en pensionist 195 og et pensionistpar 240 kr.

Foto: Audun Nilsson, norden.org

OPLEVELSESREJSER TIL NORDATLANTEN I 2019

REJS MED DIN EGEN MC

Både Island og Færøerne er attraktive rejsemål med rolige trafikforhold. Perfekt for dig, der ønsker at opleve storslået natur på din MC.

Pris pr. person, når 2 rejser sammen i 2-pers. kahyt uden vindue og med 1 MC i perioden 8/6-23/8-19.

Færøerne fra DKK **3.320**
Island fra DKK **7.040**

REJS MED DIN EGEN BIL

Island og Færøerne er ideelle rejsemål til din bilferie. Planlæg din ferie til den foretrukne af de to destinationer eller kombiner din tur til Island med et stop-over på Færøerne. Rejs i perioden 8/6-23/8-19.

Pris pr. pers., når 2 rejser sammen i 2-pers. kahyt uden vindue og egen personbil med ombord.

Færøerne fra DKK **3.745**
Island fra DKK **8.135**
Island og Færøerne fra DKK **8.135**

CAMPINGTILBUD TIL FÆRØERNE

Rejs med din autocamper eller campingvogn og oplev skøn natur og rolige veje. I perioden 8/6-18/8 2019 tilbyder vi dette supertilbud til naturskønne Færøerne. Gælder så længe plads haves. Tillæg pr. m. for længere køretøjer. De viste priser er den samlede pris, når 2 voksne eller 2 voksne og 2 børn rejser sammen.

Autocamper (max 7 m) fra DKK **7.990**
Campingvogn (max 12 m) fra DKK **9.990**

Nordiske vælgere og partisystemer

Af Kasper M. Hansen og Karina Kosiara-Pedersen

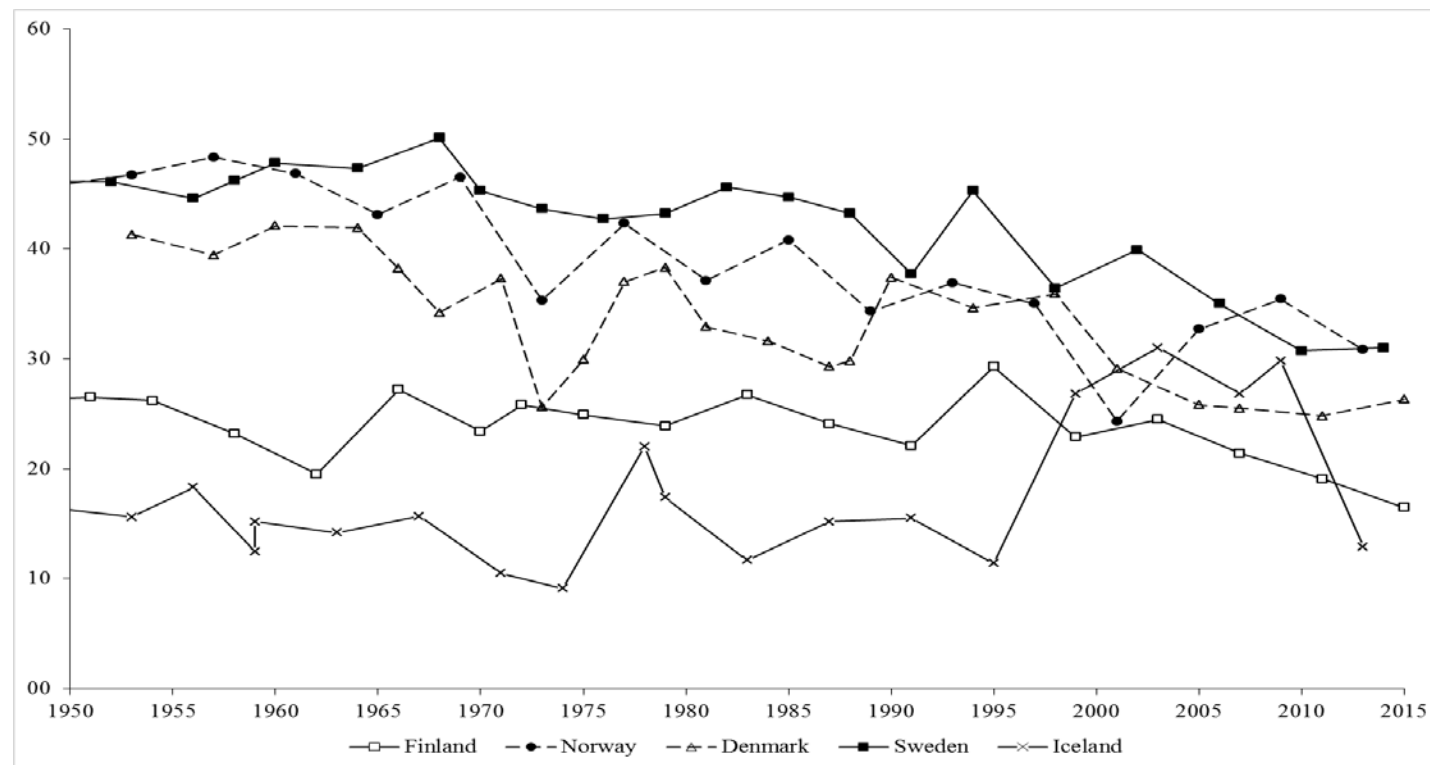
Det er en myte, at de fem nordiske landes politiske systemer er ekceptionelle og meget ens. De tre skandinaviske lande er konstitutionelle parlamentariske monarkier, mens Island og Finland er republikker. Spærregrænsen ved valg er to, fire, fire og fem pct. i hhv. Danmark, Norge, Sverige og Island, og i praksis kan den være så høj som 12 i Finland. Der er også stor variation i, om vælgerne kan stemme personligt eller kun på partier, og i hvilken grad deres stemme er afgørende for, hvem der får sæde i de folkevalgte forsamlinger.

Men der er trods alt også en række punkter, hvor de nordiske lande ligner hinanden. De nordiske partisystemer har en fælles historisk kerne. De samfundsmæssige skillelinjer, der skabte partisystemerne, har været delvist ensartede på tværs af de nordiske lande, hvilket har givet partisystemerne visse fællestræk. De domine-

rende grupper i begyndelsen af det 20. århundrede var arbejderne, erhvervsfolkene og bønderne. Konflikterne mellem disse tre sociale grupper etablerede kernen i de nordiske partisystemer. Arbejderne blev repræsenteret i arbejder- eller socialdemokratiske partier, erhvervsfolk i konservative partier, og bønderne i landbrugspartier (senere omdannet til 'liberale' partier).

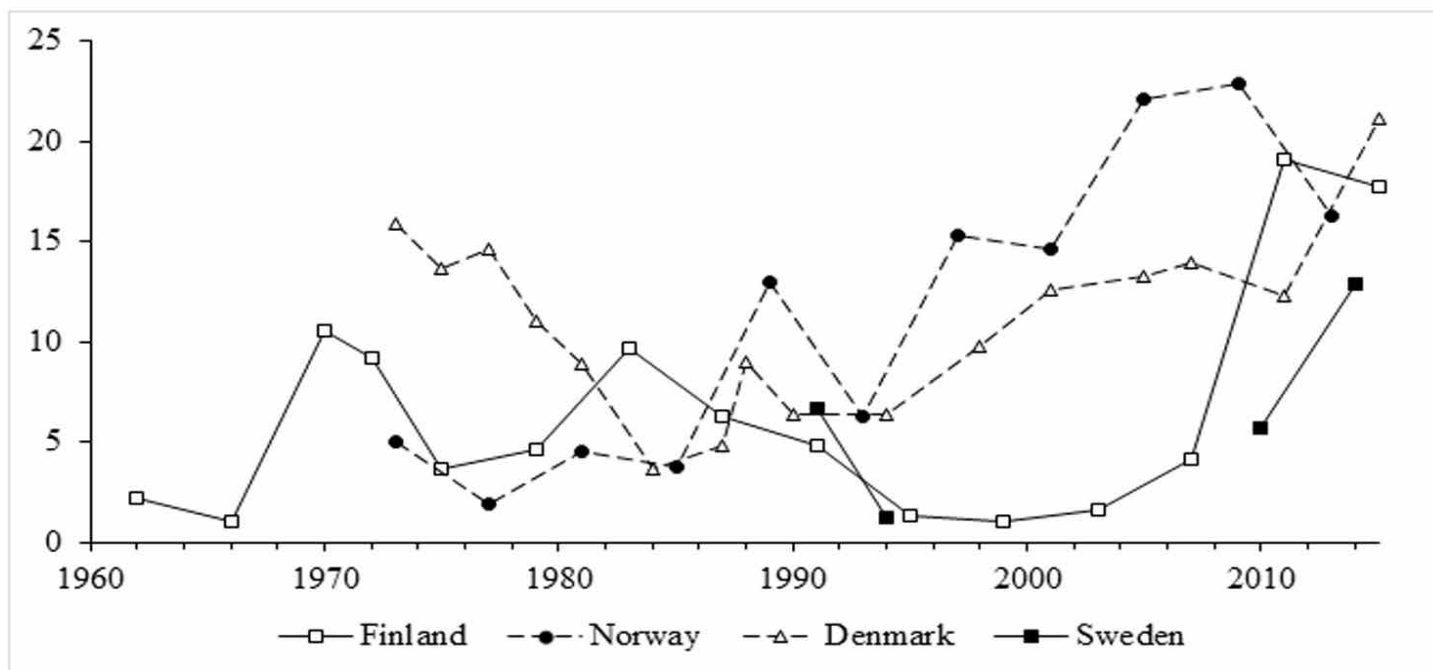
Figur 1 viser udviklingen i støtten til de nordiske arbejder-/socialdemokratiske partier. I 1950'erne var Socialdemokraterne dominerende i de tre skandinaviske lande, men deres opbakning er faldet støt siden dengang. Den elektorale støtte til de finske Socialdemokrater har været mindre, delvist pga. et stærkt kommunistisk parti, og har også haft en mindre tilbagegang. Island adskiller sig med markant lavere opbakning til socialdemokraterne indtil årtusindskiftet, hvorefter deres støtte voksede.

Figur 1 Socialdemokraternes opbakning i de nordiske lande (1950-2015, %)

Kilde: Hansen & Kosiara-Pedersen 2017.

Figur 2 Højrefløjens opbakning i de nordiske lande (1960-2016, %)

Kilde: Hansen & Kosiara-Pedersen 2017.

Note: De inkluderende partier er: Danmark: Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti; Norge: Fremskrittspartiet; Finland: Suomen maaseudun puolue (Finnish Rural Party) og Perussuomalaiset (Finns Party/True Finns); Sverige: Ny Demokrati og Sverigedemokraterna (Swedish Democrats).

Alt i alt er støtten til de socialdemokratiske partier mere ensartet nu end den var i 1950'erne.

Hvor arbejder- og socialdemokratiske partier har været det dominerende parti til venstre på den traditionelle fordelingspolitiske venstre-højre skala i alle fem lande, er der forskel på, hvilket parti der har domineret til højre for midten på denne skala. I Danmark og Finland har det primære borgerlige parti været et transformeret bondeparti, mens de konservative har haft denne position i Norge og Sverige (og i Danmark i 80'erne).

Fælles for de nordiske lande, såvel som en række andre europæiske lande, er tendensen til, at de etablerede partier taber terræn. Dette har været mest markant i Danmark, hvor de tre store, gamle partier ved folketingsvalget i 2015 fik lige under halvdelen af

stemmerne. Men samme tendens ses i de andre nordiske lande.

De nordiske lande er, som andre europæiske partistemer, påvirket af fremkomsten af partier på den ydre højrefløj. I 1966 opnåede det finske Suomen maaseudun puolue som det første 'populistiske højrefløjsparti' et sæde i et nordisk parlament. Det danske Fremskridtspartiet efterfulgte i 1973. Siden da har denne partifamilie vundet frem også i de nordiske lande på nær i Island. Figur 2 viser støtten til disse højrefløjspartier siden 1970. Støtten til højrefløjen i Danmark og Norge har været støt stigende, mens den i Finland har været mere ned- og opadgående. Sverige adskiller sig med en brudt historie. Ny Demokrati fik nogen støtte i 1990'erne, men støtten er først for alvor kommet med Sverigedemokraterne i de seneste ti år.

Disse nordiske 'populistiske højrefløjspartier' er skeptiske over for europæisk integration og immigration. De tror på nationalstaternes kulturelle værdier og er opsatte på at værne om de nordiske velfærdsstater. De er nationalkonservative med en anti-elitær tankegang. De placerer sig sammen på den autoritære politiske dimension. Men der er forskel på deres placering på den fordelingspolitiske dimension. Her adskiller det norske *Fremskrittspartiet* sig ved at placere sig mere til højre end de andre. Forskellen mellem *Dansk Folkeparti* og *Fremskrittspartiet* er endnu mere markant efter at Kristian Thulesen Dahl har trukket førstnævnte yderligere mod en større økonomisk omfordeling og stærk velfærdsstat.

Der er variation mellem de norske partisystemer. De socialdemokratiske partier er i nogle lande langt fra fordums elektorale styrke, mens de i andre har lig-

get stabilt. Men de er det markante parti til venstre for midten og derfor også en central aktør, når der skal dannes regeringer. De populistiske partiers fremmarch er også et fælles træk (på nær i Island). Med resultatet af det svenske Riksdagsvalg i september 2018 er denne partifamilie nu også konsolideret i Sverige.

Kasper M. Hansen er professor ved Institut for Statskundskab på KU. Karina Kosiara-Pedersen er lektor samme sted.

Note: Dette er et kort, omskrevet uddrag fra vores kapitel med titlen 'Nordic Voters and Party Systems' i Routledge Handbook on Scandinavian Politics (udgivet på forlaget Routledge). Tak til Rune Karlsen, Olafur Harðarson, Åsa von Schoultz, Hanna Wass, Henrik Oscarsson og Per Hedberg for opdatering af data fra Bengtsson et al. (2014).

Lars Løkke Rasmussen under Nordisk Råds Session i Stockholm tilbage i 2009, da han netop var blevet statsminister første gang. Foto: Johannes Jansson, norden.org.

Sammen skaber vi store rejseoplevelser

HVORFOR SKAL DU VÆLGE OURWORLD?

- ✓ Siden 2005 har vi haft den store fornøjelse at hjælpe gæster på rejser rundt i VERDEN
- ✓ Vi betragter det som et gedigent håndværk, at arrangere jeres grupperejse med fokus på kulturelle oplevelser med et "tvist" af anderledes
- ✓ Vi har et samarbejde med de Lokale Foreninger under Foreningen NORDEN, blandt andet med rejser og forespørgsler til Stockholm, Gotland, Helsinki, Vilnius, Ålandsøerne og Det Samiske Vintermarked i Lappland
- ✓ Vore årelange erfaringer gør, vi har dygtige samarbejdspartnere, vi VED, hvilke heste vi skal spille på
- ✓ Besøger gerne DIG, ligger landkortet på bordet og laver raskitsen sammen
- ✓ Begge har vi været ansat i branchen siden 1996 - vores motto er rejser med anstændighed, troværdighed og tillid

**Christian
Weis Jensen**
tlf.: 9742 5040
cwj@ourworld.dk

**Helle
Krogh Dahl**
tlf.: 9742 5040
hkd@ourworld.dk

OURWORLD

Tlf.: 97 42 50 40 | info@ourworld.dk | www.ourworld.dk

Hvad er FNs verdensmål for bæredygtig udvikling?

Deloitte er verdens største konsulentfirma og en af de fire største revisionsvirksomheder. Medarbejdertallet nærmer sig 300.000 og omsætningen har rundet 300 milliarder kroner. I de senere år har Deloitte arbejdet sig ind som rådgivere på bæredygtighedsområdet. Senest ved i Danmark at samarbejde med FNs udviklingsorganisation, UNDP og Industriens Fond om at hjælpe danske virksomheder med at udvikle forretningsløsninger, som arbejder for verdensmålene.

I sommeren 2018 udgav Deloitte en rapport om, hvor langt de nordiske kommuner er kommet med at omsætte verdensmålene til handling. Selvom Deloitte selvfølgelig ser en forretning i sine initiativer, har NORDEN NU valgt at lade virksomheden fortælle om rapporten. Efter aftale med Deloitte bringer vi her et uddrag:

FNs verdensmål for bæredygtig udvikling, også kaldet Sustainable Development Goals (verdensmåle-

ne) eller Agenda 2030, er en global opfordring til at handle. Målene blev vedtaget af 193 lande på FNs årlige generalforsamling i 2015. FNs verdensmål består af 17 mål og 169 delmål, der balancerer mellem de tre dimensioner af bæredygtig udvikling: Den økonomiske, den sociale og den miljømæssige dimension.

Verdensmålene tager højde for, at afskaffelse af fattigdom skal gå hånd i hånd med strategier, der skaber økonomisk vækst og sikrer sociale behov, herunder uddannelse, social tryghed og jobmuligheder, samtidig med at klimaforandringer og beskyttelse af miljøet også håndteres.

Nationale regeringer har det primære ansvar for opfølgning på nationalt, regionalt og globalt niveau i forhold til, hvordan det går med implementeringen af verdensmålene frem mod 2030.

Verdensmålene er et globalt sammenligningsgrundlag, der kræver, at

alle FNs medlemslande udvikler en national handlingsplan for implementeringen af verdensmålene, så man kan sikre fremdrift.

Handlingsplaner på nationalt niveau er obligatoriske, mens regioner, kommuner og byer selv bestemmer, om de vil udvikle planer for verdensmålene.

Ikke desto mindre spiller netop regioner, kommuner og byer en central rolle i forhold til den globale dagsorden, da mange af de afgørende og langsigtede beslutninger, der tages om bæredygtig udvikling, finder sted lokalt. For eksempel tager kommunerne beslutning om uddannelse, integration, byplanlægning, transportsystemer, bortskaffelse af affald og energiuudnyttelse. Kommunerne kan også fremme social integration, skabe fællesskab og sikre produktive miljøer for virksomheder og investeringer, der til gengæld kan skabe job og muligheder for innovation.

Nordiske kommuner – Hvor langt?

Deloitte har spurgt kommunale ledere fra hele Norden, hvordan de oplever, at deres kommuner og regioner arbejder med at omsætte verdensmålene til handling. Her er konklusionen:

De nordiske lande og deres offentlige institutioner har en lang tradition

for at fremme bæredygtig udvikling. De nordiske lande har også været aktivt involverede i formuleringen af verdensmålene, der trådte i kraft i 2015, og Norden ligger uden tvivl i spidsen globalt set, når det gælder om at nå målene i 2030. Ikke desto mindre har også de nordiske lande et arbejde at gøre for at sikre

en vellykket implementering af verdensmålene. En vellykket implementering kræver, at de nordiske lande, ligesom alle andre lande, forstår ikke alene deres egne styrker, men også deres egne svagheder i forhold til målene. For eksempel når der skal findes svar på, hvordan man:

- Overgår til et CO2-neutralt samfund, reducerer CO2-udledningen per indbygger
- Håndterer store forandringer i befolkningssammensætning
- Beskytter biodiversitet og naturlige økosystemer
- Gør regionens jordbrugs- og landbrugssystemer grønnere
- Tackler den stigende urbanisering og affolkning af små samfund
- Inkluderer marginaliserede eller udsatte grupper i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet
- Reducerer mængden af affald, der genereres pr. indbygger
- Kommer væk fra masseforbrug og tackler belastningen af vores naturressourcer
- Håndterer den stigende udfordring med ekstremisme og radikalisering
- Adresserer nuværende og fremtidige sundhedsmæssige udfordringer

Overordnet set viser denne rapport en tendens til, at verdensmålene i stigende grad bliver en vejviser for mange kommuner på tværs af den nordiske region. Gennem interview med mere end 180 ledere i kommuner i Danmark, Sverige, Finland og Norge ligger det klart, at visionære politiske og administrative kommunale ledere driver denne udvikling i tæt samarbejde med lokale virksomheder, foreninger og borgere.

Afstemning først

Selvom tre ud af fire af de nordiske kommuner betragter verdensmålene som vigtige for deres kommune, bruger mange af dem udelukkende verdensmålene som referencepunkt i deres kommunikation. Interviewene afslører, at de fleste kommuner har en tendens til at afstemme eksisterende aktiviteter og ambitioner med verdensmålene i stedet

for at bruge dem som en mulighed for vurdere nuværende ambitioner, prioriteter og løsninger i et nyt lys.

De fleste nordiske kommuner ser ikke verdensmålene som nye i en kommunal kontekst, men betragter dem som et nyttigt rammeværk for kommunikationsaktiviteter. Altovervejende forholder kommunerne sig til de 17 verdensmål og ikke de 169 delmål, der specifikt beskriver, hvor verden skal være i 2030.

Nogle af de interviewede kommuner betragter verdensmålene som en mulighed for at adressere udfordringer på en ny måde. De fleste ser partnerskaber som en vigtig drivkraft for innovation, og mere end 61 pct. af de nordiske kommuner mener, at verdensmålene er et springbræt til nye partnerskaber, og at disse partnerskaber kan åbne op

for offentlig innovation og vækstmuligheder. Eksempler på, hvor verdensmålene ifølge kommunerne kan fungere som drivkraft for nye løsninger, omfatter det offentlige sundhedsvæsen, cleantech, havforurening, ansættelse af flygtninge og jobskabelse, bymiljøer der kan styrke integration og sundhed, plastfri byer og forebyggelse af skolefrafald.

Barrierer for implementering

De nationale regeringer i de nordiske lande anerkender, at kommunerne spiller en vigtig rolle i implementeringen af verdensmålene. Men en fællesnævner er også, at der ikke har været tilstrækkelig forventningsafstemning mellem det nationale niveau og det lokale niveau i forhold til kommunernes specifikke rolle i implementeringen af verdensmålene. Manglen på koordinering og fælles nationale

Respondenternes kendskab

56% af de nordiske ledere angiver, at de har kendskab til verdensmålene i høj grad eller i meget høj grad.

Men både Sverige og Finland skiller sig ud. I Sverige har respondenterne i usædvanlig høj grad kendskab til verdensmålene (i gennemsnit vurderer 71% af respondenterne, at de har et højt kendskab til verdensmålene), hvorimod målene stadig er relativt ukendte blandt de finske respondenter (i gennemsnit vurderer kun 28%, at de har et højt kendskab til verdensmålene).

Politisk opbakning

54%

af de nordiske kommuner oplever, at de har politisk opbakning til at arbejde med verdensmålene fra deres byråd.

På tværs af de nordiske lande oplever 62% af de store kommuner, 54% af de mellemstore kommuner og 34% af de små kommuner lokalpolitisk opbakning til at arbejde med verdensmålene.

På landeniveau er der dog væsentlige forskelle. Hvor 67% af de danske kommuner og 70% af de svenske kommuner bekræfter, at de oplever lokalpolitisk opbakning, siger kun 34% i Finland og 25% i Norge det samme.

Betydning for kommunerne

72%

af de nordiske kommuner betragter verdensmålene som vigtige eller meget vigtige for deres kommune.

2%

kun

af lederne i de nordiske kommuner siger, at verdensmålene ikke er vigtige for deres kommune.

Struktur

60% af de nordiske kommuner har udviklet en plan for, hvordan de skal arbejde med verdensmålene.

Partnerskaber

61% af de nordiske kommuner mener, at verdensmålene i høj grad eller i meget høj grad kan være et springbræt til nye typer partnerskaber, for eksempel med virksomheder, civilsamfund og offentlige institutioner.

Verdensmålenes betydning på tværs af de nordiske kommuner

De mest prioriterede verdensmål på tværs af de nordiske kommuner:

1. Bæredygtige byer og lokalsamfund
2. Kvalitetsuddannelse
3. Klimaindsats

Vækst og innovation

60% af de nordiske kommuner betragter i høj grad eller i meget høj grad verdensmålene som en døråbner for vækst og offentlig innovation.

initiativer afspejles også i, at ingen af landene har inkluderet kommunerne i den formelle organisering og styring af arbejdet med verdensmålene i deres land.

Hvor langt er vi?

- På baggrund af rapporten kan vi se, at rigtig mange kommuner begynder at kende til og referere til verdensmålene i relation til deres eksisterende arbejde. Men desværre ser vi også, at meget få bruger målene til at løse de konkrete udfordringer. Vi mangler stadig en forståelse for, at det ikke kun drejer sig om et fælles sprog om bæredygtig udvikling, men om specifikke problemstillinger, der kræver nye løsninger, siger senior manager Bahare Haghshenas, der leder Deloittes arbejde med verdensmålene, strategi og innovation.

Senior manager Bahare Haghshenas, der leder Deloittes arbejde med verdensmålene, strategi og innovation.

FN'S VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Rude Strand Højskole er smukt beliggende med fantastisk udsigt, smuk, stor park ned til havet, hyggelige lokaler og gode værelser. Der serveres lækker mad af smilende personale, sengen er redt når I kommer, og der dufter af hjemmebagte boller.

Flere og flere nyder det fællesskab, der opstår omkring fortællinger, samtaler, udflugter, aktiviteter og sange fra højskolesangbogen. Hver uge byder vi mange nye første-gangs-kursister velkommen. Kom alene eller sammen med en ven.

Vi taler sammen, spiser sammen, hører oplæg af vidende og kompetente foredragsholdere, vi debatterer, synger sammen, oplever sammen og bliver klogere på livet, verden og hinanden.

Livsbekræftende input, der sætter gang i tanker og vores liv i perspektiv. På Rude Strand Højskole er nærvær og samvær nøgleord.

Alle er velkommen
på
Rude Strand Højskole

2019 (Oftest fra mandag til lørdag):

Uge 5: MED NORDLYS I ØJNENE – Grønland.

Fordomme, fortællinger, fremtidsdrømme og – udsigter. Mød bl.a. politiker Aaja C. Larsen, forfatter Nauja Lynge og journalist Martin Breum. Debat om Grønland før og nu – rigsfællesskabet og selvstændighed. Vær med til sang og folkedans. Koncert med Rasmus Lyberth.

Uge 6: IND I LITTERATUREN. Mød forfatter Jesper Wung Sung, Dorte Nors, Svend Aage Madsen m.fl. og tal med i teateret og se "Kongens fald".

Uge 7: KUNST OG FILOSOFI – "Drop kopierne – mød originalerne". Forfatter Peter Laugesen, filosof Kresten Lundsgaard-Leth, filminstruktør Stig Guldberg m.fl. stiller spørgsmål ved vores gængse måder at se og tænke på. Tilbydes os et nyt sprog, nye billeder og skubber til vores velkendte verden og selvforståelse. Udflugt til Jørn museet.

Uge 8: SAGEN UOPKLARET. Kriminaliteter bringes ud i lyset på ny. Hvad er sandt, og hvad er pure opspind eller fascinerende teorier? Hvorfor er det stadig spændende? Mød bl.a. Jes Dorph-Petersen og Bent Isager-Nielsen.

Uge 8: ØJE FOR VELVÆRE – YOGA OG MINDFULNESS. Blid og hensynsfuld yoga. Bevægelse og mindfulness ude og inde. Velvære i krop og sind. Instruktør Aase Grønbæk.

Uge 9: KOR OG BIG BAND. Kom og syng eller spil. Alle er velkomne. Rytmisk korleder Maj-Lis Hoffer Henriksen og dirigent Charlotte K. Andersen.

Uge 10: ET LIV GENOPLEVET I ERINDRINGEN. Hvem var det nu, vi var? Mød bl.a. tidl. biskop Kjeld Holm, tidl. rektor på Herlufsholm Klaus Eusebius og erindringsforsker Katrine Rasmussen.

Uge 11: HVAD ER MENINGEN? Mød Steffen Jensen, Marianne Jelved, Georg Metz, Arne Rolighed, Anne Hjernø, Nina Rasmussen og Hjalte Tin m.fl.

Uge 12: AARHUS DE 5 STORE. Oplev Den Gamle By, DOKK1, Aros, Rådhuset, Moesgaard og domkirken. Rundvisning ved dygtige guider.

Uge 13: VI SYNGER 200 SANGE FRA HØJSKOLESANGBOGEN. Masser af fællessang. Oplæg og debat om højskolesangbogens indhold før, nu og frem mod næste udgave i 2020. Mød bl.a. Helge Teglgaard, Mathias Hammer, Mette Sanggaard og Hans Holm.

Der er vandre-, cykle-, bridge-, golf-, krolf-, seniordans- og malekurser. Bedsteforældredage og rejser til Færøerne og Irland. Vi afholder også kursus omkring påske, midsommer, højsommer, mortensaften, jul og nytår.

DE FØRSTE 1000 KURSISTER HAR ALLEREDE KØBT KURSUS I 2019. DET GÅR GODT! VI GLÆDER OS TIL AT BYDE DIG/JER VELKOMMEN.

**RUDE STRAND
HØJSKOLE**

Se hele programmet på www.rudestrandhojskole.dk
Kontaktoplysninger:
86 55 89 44 | info@rudestrandhojskole.dk | Kystvejen 114, Odder